ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20 Απριλίου 2004

σχετικά με την ενίσχυση που έθεσε σε εφαρμογή η Γαλλία υπέρ της Coopérative d'exportation du livre français (CELF)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2004) 1361]

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2005/262/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα [1] και έλαβε υπόψη αυτές τις παρατηρήσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με απόφαση της 28 Φεβρουαρίου 2002 [2], το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ακύρωσε την τελευταία φράση του άρθρου 2 της απόφασης 1999/133/ΕΚ της Επιτροπής, της 10 Ιουνίου 1998, σχετικά με την κρατική ενίσχυση υπέρ της Coopérative d'Exportation du Livre Français (CELF) [3] η οποία όριζε ότι:

> *«Η ενίσχυση που χορηγήθηκε στην CELF για τη διαχείριση μικρών παραγγελιών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ. Δεδομένου ότι η γαλλική κυβέρνηση παρέλειψε να κοινοποιήσει την ενίσχυση αυτή στην Επιτροπή πριν τεθεί σε εφαρμογή, η εν λόγω ενίσχυση χορηγήθηκε παρανόμως. Ωστόσο, η ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη δεδομένου ότι πληροί τους όρους για την εφαρμογή της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3, στοιχείο δ) της συνθήκης.»* [4]

(2) Η απόφαση αυτή εντάσσεται σε μια μακρά διαδικασία τα σημαντικότερα στάδια της οποίας ήταν τα ακόλουθα:

Α. *ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ*

(3) Με επιστολή της 20 Μαρτίου 1992, η Société Internationale de diffusion et d'Edition (SIDE) που παρουσιάζεται ως *«γαλλική επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται στην αγορά της εξαγωγής βιβλίου και είναι αναγκασμένη να υφίσταται τον ανταγωνισμό ενός συνεταιρισμού εκδοτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση»* [5] επέστησε την προσοχή των υπηρεσιών της Επιτροπής στις ενισχύσεις για την προώθηση, τη μεταφορά και την εμπορία γαλλικών βιβλίων τις οποίες χορηγούν οι γαλλικές αρχές στην CELF, ενισχύσεις οι οποίες δεν είχαν κοινοποιηθεί εκ των προτέρων στις υπηρεσίες της Επιτροπής, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 3 (σημερινό άρθρο 88 παράγραφος 3) της συνθήκης.

(4) Με επιστολή της 2ας Απριλίου 1992, η Επιτροπή υπενθύμισε στις γαλλικές αρχές ότι όφειλαν να κοινοποιήσουν εκ των προτέρων στις υπηρεσίες της κάθε σχέδιο που θα αποσκοπούσε στη θέσπιση ή τροποποίηση ενισχύσεων και ζήτησε από τις γαλλικές αρχές να την ενημερώσουν σχετικά με τον χαρακτήρα και το σκοπό των μέτρων τα οποία επικαλείται η SIDE.

(5) Με επιστολή της 29 Ιουνίου 1992, οι γαλλικές αρχές επιβεβαίωσαν στην Επιτροπή την ύπαρξη επιδοτήσεων υπέρ της CELF. Διευκρίνισαν ότι τα μέτρα είχαν στόχο τη διάδοση της γαλλικής γραμματείας και γλώσσας στις μη γαλλόφωνες χώρες και ότι είχε ανατεθεί στην CELF η διαχείριση τριών συστημάτων ειδικών ενισχύσεων τα οποία είχαν επίσης στόχο να διευκολύνουν την πρόσβαση στα γαλλικά βιβλία των αναγνωστών σε απομακρυσμένες περιοχές.

(6) Με επιστολή της 7 Αυγούστου 1992, η Επιτροπή επιβεβαίωσε στην SIDE την ύπαρξη ενισχύσεων υπέρ της CELF, διευκρινίζοντας το στόχο τους και ενημερώνοντάς την ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν είχαν κοινοποιηθεί. Διευκρίνισε, ωστόσο, ότι οι επίμαχες ενισχύσεις δεν ήταν ικανές, κατά την άποψή της, να αλλοιώσουν τους όρους των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Υπό αυτούς τους όρους, κλήθηκε η SIDE να υποβάλει τις παρατηρήσεις της.

(7) Με επιστολή της 7 Σεπτεμβρίου 1992, η SIDE γνωστοποιούσε στην Επιτροπή ότι είχε την πρόθεση να καταγγείλει ότι τα μέτρα συνιστούν διακριτική μεταχείριση [6] και ότι είχαν συνέπειες στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, χωρίς να αμφισβητεί, ωστόσο, τον πολιτιστικό στόχο τον οποίο προωθούσε το Υπουργείο Πολιτισμού, ο οποίος ήταν η διάδοση της γαλλικής γλώσσας και γραμματείας.

---

[1] ΕΕ C 366 της 5.12.1996, σ. 7.

[2] Υπόθεση T — 155/98 Société Internationale de diffusion et d'Edition (SIDE) κατά Επιτροπής, Συλλογή II — 01179.

[3] ΕΕ L 44 της 18.2.1999, σ. 37.

[4] Η υπογράμμιση αντιστοιχεί στη φράση που ακύρωσε το Πρωτοδικείο.

[5] Απόσπασμα της επιστολής της SIDE της 20 Μαρτίου 1992.

[6] Η SIDE αναφέρει ιδίως ότι το Υπουργείο αρνήθηκε να της χορηγήσει τις ενισχύσεις που χορηγούσε στη CELF.

(8) Η Επιτροπή, αφού εκτίμησε τα επίμαχα μέτρα, δεν αποδέχθηκε τις αιτιάσεις της SIDE και έκρινε, με απόφαση της 18 Μαΐου 1993 ([7]), ότι, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης καταστάσεως από πλευράς ανταγωνισμού η οποία επικρατεί στον τομέα του βιβλίου και του πολιτιστικού σκοπού των επίμαχων καθεστώτων ενισχύσεων, αποφάσισε να εφαρμόσει στα καθεστώτα αυτά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) (σημερινό άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης ΕΚ.

(9) Η SIDE, με δικόγραφο της 2ας Αυγούστου 1993, υπέβαλε προσφυγή ακυρώσεως αυτής της απόφασης ενώπιον του Πρωτοδικείου. Με απόφαση της 18 Σεπτεμβρίου 1995 ([8]), το Πρωτοδικείο έκανε εν μέρει αποδεκτή την αίτηση της SIDE ακυρώνοντας την απόφαση της Επιτροπής της 18 Μαΐου 1993 αποκλειστικά όμως σε ό, τι αφορά ορισμένα μέτρα υπέρ των μικρών παραγγελιών.

(10) Εξάλλου, το Πρωτοδικείο επικύρωσε τα εξής τρία καθεστώτα ενισχύσεων τα οποία διαχειρίζεται η CELF για λογαριασμό του κράτους:

α) τις ενισχύσεις για την αεροπορική μεταφορά ή την αεροπορική ταχυδρομική αποστολή βιβλίων·

β) το πρόγραμμα «Page à Page» (με τη σελίδα) ([9]) (ενίσχυση που αποσκοπεί στη διάδοση βιβλίων στη γαλλική γλώσσα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης)·

γ) το «Πρόγραμμα Plus» (διάθεση πανεπιστημιακών συγγραμμάτων στη γαλλική γλώσσα στους φοιτητές των πανεπιστημίων της Αφρικής νοτίως της Σαχάρας).

(11) Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε λάβει επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τα ανωτέρω τρία καθεστώτα που δικαιολογούσαν τη διαπίστωση ότι η επίπτωσή τους στη λειτουργία των κανόνων ανταγωνισμού ήταν αμελητέα. Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει κυρίως ότι κάθε επιχειρηματίας που πληρούσε τους ειδικούς όρους οι οποίοι καθορίστηκαν από αυτά τα καθεστώτα είχε τη δυνατότητα να υποβάλει αιτήσεις επιδότησης στην CELF. Διευκρινίζει ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να αποδείξει ότι η εφαρμογή αυτών των τριών καθεστώτων ενισχύσεων μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

(12) Το Πρωτοδικείο συμπέρανε ότι η Επιτροπή ήταν σε θέση να εκδώσει ευνοϊκή απόφαση γι' αυτά τα τρία καθεστώτα ενισχύσεων που διαχειρίζεται η CELF και ότι μπορούσε, συνεπώς, να απορρίψει ως αβάσιμα τα επιχειρήματα της SIDE.

(13) Εξάλλου, το Πρωτοδικείο αναφέρει ότι *«Όσον αφορά τον πολιτιστικό σκοπό των επιδίκων ενισχύσεων, οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι ο επιδιωκόμενος από τη γαλλική κυβέρνηση σκοπός συνίσταται στη διάδοση της γαλλικής γλώσσας και γραμματείας»*. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα στοιχεία τα οποία διέθετε η Επιτροπή όταν έλαβε την απόφαση της 18ης Μαΐου 1993, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που περιέχονται στην από 7ης Σεπτεμβρίου 1992 επιστολή του Συμβούλου της SIDE, μπορούσαν να θεμελιώσουν την κρίση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή ως προς το υποστατό και το θεμιτό αυτού του σκοπού. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι έπρεπε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η εκτίμηση του σκοπού των επιδίκων ενισχύσεων δεν δημιουργούσε στην Επιτροπή ιδιαίτερες δυσκολίες και ότι δεν ήταν απαραίτητο να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες προκειμένου να αναγνωρίσει τον πολιτιστικό χαρακτήρα του εν λόγω σκοπού.

(14) Αντιθέτως, όσον αφορά τα μέτρα αντισταθμίσεως που παραχωρήθηκαν αποκλειστικά στην CELF για τις μικρές παραγγελίες, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή, πριν να λάβει απόφαση σχετικά με το συμβιβάσιμο των μέτρων με την κοινή αγορά, έπρεπε να εξετάσει διεξοδικά τους όρους ανταγωνισμού στον εξεταζόμενο τομέα.

(15) Το Πρωτοδικείο συμπεραίνει, στη σκέψη αριθ. 76 της απόφασης, ότι η Επιτροπή έπρεπε να είχε κινήσει την κατ' αντιμωλία διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 3 (σημερινό άρθρο 87 παράγραφος 2) της συνθήκης, και ότι έπρεπε συνεπώς να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 18 Μαΐου 1993, «όσον αφορά την ενίσχυση που χορηγείται αποκλειστικά στη CELF για την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους της εκτελέσεως των μικρών παραγγελιών γαλλικών βιβλίων οι οποίες προέρχονται από βιβλιοπωλεία εγκατεστημένα στο εξωτερικό».

Β. *ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ*

(16) Με απόφαση της 30 Ιουλίου 1996, η Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 18 Σεπτεμβρίου 1995, να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας έναντι των επίμαχων ενισχύσεων. Η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ([10]). Τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη, που εκλήθησαν από την Επιτροπή να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, τις υπέβαλαν το Δεκέμβριο του 1996 και τον Ιανουάριο του 1997.

(17) Περατώνοντας αυτή την αποδεικτική διαδικασία, η Επιτροπή εξέδωσε μια νέα θετική απόφαση, την απόφαση 1999/133/ΕΚ.

(18) Με δικόγραφο της 28 Σεπτεμβρίου 1998, η SIDE προσέφυγε στο Πρωτοδικείο με στόχο την ακύρωση της τελευταίας φράσης του άρθρου 1 της απόφασης 1999/33/ΕΚ.

(19) Η SIDE επικαλέστηκε τα ακόλουθα επτά μέσα ακύρωσης:

α) διαδικαστική πλημμέλεια·

β) ανεπαρκής αιτιολογία·

γ) πλάνη περί τα πράγματα·

δ) προφανές σφάλμα εκτιμήσεως·

([7]) Απόφαση ΝΝ 127/92 «Ενισχύσεις στους εξαγωγείς γαλλικών βιβλίων» (ΕΕ C 174 της 25.6.1993, σ. 6).

([8]) Υπόθεση Τ-49/93 Société Internationale de Diffusion et d'Edition (SIDE) κατά Επιτροπής, Συλλογή II - 02501).

([9]) Στη συνέχεια μετεξελίχθηκε στο πρόγραμμα «À l'Est de l'Europe».

([10]) Βλέπε υποσημείωση 1.

ε) παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων·

στ) παραβίαση του άρθρου πρώην 92 παράγραφος 3 στοιχείο δ) (νυν άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης·

ζ) έλλειψη λογικής συνοχής της προσβαλλόμενης αποφάσεως προς τα άρθρα 85 και 86 (νυν άρθρα 82 και 83) της συνθήκης.

(20) Με απόφαση της 28 Φεβρουαρίου 2002, το Πρωτοδικείο αποφάσισε την ακύρωση της τελευταίας φράσης του άρθρου 1 της εν λόγω απόφασης λόγω «προφανούς σφάλματος εκτιμήσεως», χωρίς να κρίνει απαραίτητο να αναλύσει τους άλλους λόγους που επικαλείται η προσφυγή.

(21) Το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε τις αρχές που απορρέουν από την κοινοτική νομολογία όσον αφορά την αμοιβαία υποκατάσταση των προϊόντων, έκρινε ότι η Επιτροπή όφειλε να είχε πραγματοποιήσει τους απαραίτητους ελέγχους για να αποκτήσει τα απαραίτητα στοιχεία προκειμένου να κάνει διάκριση μεταξύ της αγοράς των παραγγελιών και της αγοράς εξαγωγής βιβλίων στη γαλλική γλώσσα γενικά.

(22) Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, επειδή η Επιτροπή δεν πραγματοποίησε αυτό τον έλεγχο, διέπραξε προφανές σφάλμα εκτιμήσεως επιλέγοντας την αγορά εξαγωγής βιβλίων στη γαλλική γλώσσα γενικά ως την αγορά αναφοράς, ενώ είχε διαπιστωθεί ότι η επίμαχη ενίσχυση είχε ως αποκλειστικούς αποδέκτες τους παραγγελιοδόχους της εξαγωγής.

(23) Υπό αυτούς τους όρους, το Πρωτοδικείο συμπεραίνει ότι η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσει δεόντως τις πραγματικές επιπτώσεις των επίμαχων ενισχύσεων στη σχετική αγορά και αποφάσισε, κατά συνέπεια, την ακύρωση της τελευταίας φράσης του άρθρου 1 της απόφασης 1999/133/ΕΚ σε αυτή τη βάση.

(24) Επιπλέον, οι γαλλικές αρχές προσέφυγαν στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 8 Σεπτεμβρίου 1998 για να ακυρώσει την απόφαση στο βαθμό που αποκλείσθηκε η εφαρμογή του άρθρου 90 παράγραφος 2 (σημερινό άρθρο 86 παράγραφος 2) της συνθήκης. Συγκεκριμένα, κατά την άποψη της γαλλικής κυβέρνησης, οι επίμαχες ενισχύσεις είχαν στόχο να αντισταθμίσουν τα έξοδα μιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος την οποία το Υπουργείο Πολιτισμού είχε αναθέσει στην CELF.

(25) Η γαλλική κυβέρνηση υποστήριζε ότι από το άρθρο 92 και το άρθρο 93 παράγραφοι 2 και 3 (νυν άρθρο 87 και άρθρο 88) της συνθήκης προκύπτει ότι, αντίθετα προς μια υφιστάμενη ενίσχυση, μια νέα ενίσχυση δεν μπορεί να εκτελεσθεί πριν να κηρυχθεί συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, εκτός αν η δικαιούχος επιχείρηση μπορεί να τύχει της παρεκκλίσεως από τους κανόνες ανταγωνισμού η οποία προβλέπεται στο άρθρο 90 παράγραφος 2 της συνθήκης. Η Γαλλία υποστήριζε τη θέση της «αναγκαίας» έλλειψης δυνατότητας εφαρμογής της υποχρεώσεως αναστολής στην περίπτωση ενισχύσεων προς επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

(26) Στην απόφασή του της 22ας Ιουνίου 2000 ([11]), το Δικαστήριο απορρίπτει την επιχειρηματολογία της γαλλικής κυβέρνησης, χωρίς να εξετάζει την ουσία της υπόθεσης, αφού προηγουμένως υπενθύμισε τη σημασία του μηχανισμού ελέγχου ο οποίος θεσπίστηκε με την τελευταία φράση του άρθρου 93 παράγραφος 3 (νυν άρθρο 88 παράγραφος 3) της συνθήκης. Το Δικαστήριο αναφέρει ότι, ακόμη και αν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι ένα μέτρο ενισχύσεως είναι συμβατό προς την κοινή αγορά, το γεγονός αυτό δεν του επιτρέπει «*να αγνοεί τις σαφείς διατάξεις του άρθρου 93*».

(27) Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Γαλλίας και επιβεβαίωσε ότι η υποχρέωση της προηγούμενης κοινοποίησης και το συνακόλουθο ανασταλτικό αποτέλεσμα εφαρμόζονται χωρίς να είναι δυνατό να αποσυνδέονται μεταξύ τους, ενώ το γεγονός ότι πρόκειται για ενίσχυση που μπορεί να εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 86 της συνθήκης δεν επηρεάζει την υποχρέωση κοινοποίησης.

(28) Τέλος, η SIDE, υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία, στις 5 Οκτωβρίου 1999, κατά της CELF για σύμπραξη και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, βάσει των διατάξεων των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης. Η SIDE επικαλείται επίσης την ευθύνη της Γαλλίας βάσει του άρθρου 10 της συνθήκης για το λόγο ότι ευνόησε τις εν λόγω αντίθετες προς τον ανταγωνισμό πρακτικές.

(29) Αυτός ο φάκελος εξετάζεται χωριστά από τις αρμόδιες γι' αυτά τα θέματα υπηρεσίες της Επιτροπής.

Γ. *ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ*

(30) Μετά την μερική ακύρωση της απόφασης 1999/133/ΕΚ, η Επιτροπή ζήτησε από τις γαλλικές αρχές και από την SIDE, με επιστολές της 14 Ιουνίου 2002, να εκφράσουν τις απόψεις τους για τους λόγους της ακύρωσης της απόφασης και ιδίως για τα στοιχεία της που αφορούν την εξεταζόμενη αγορά.

(31) Ειδικότερα, οι γαλλικές αρχές εκλήθησαν να διατυπώσουν παρατηρήσεις σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσφοράς της CELF σε σχέση με τα χαρακτηριστικά των άλλων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην εξεταζόμενη αγορά, μεταξύ των οποίων η SIDE.

(32) Η SIDE εκλήθη να σχολιάσει ειδικότερα την έννοια των μικρών παραγγελιών και να αναφέρει ποια ήταν ενδεχομένως η ιδιαιτερότητα της προσφοράς της σε σχέση με την προσφορά της CELF και των άλλων εταιρειών σε αυτή την αγορά.

(33) Με επιστολή της 8 Ιουλίου 2002, η SIDE ζήτησε προθεσμία να απαντήσει, η οποία της παραχωρήθηκε με επιστολή της 25 Ιουλίου 2002. Οι γαλλικές αρχές, από τις οποίες οι υπηρεσίες της Επιτροπής ζήτησαν ακρόαση για τις 17 Ιουλίου 2002, ζήτησαν επίσης προθεσμία να απαντήσουν, με επιστολή της 10 Ιουλίου 2002. Τους παραχωρήθηκε πρόσθετη προθεσμία, με επιστολή της 1η Αυγούστου 2002.

([11]) Υπόθεση C-332/98, Γαλλία κατά Επιτροπής, «Ενίσχυση προς την Coopérative d'exportation du livre français», Συλλογή σ. I — 4833.

(34) Η SIDE έστειλε την απάντησή της στην Επιτροπή με επιστολή της 12 Αυγούστου 2002. Οι γαλλικές αρχές έστειλαν την απάντησή τους με επιστολή της 17 Σεπτεμβρίου 2002.

(35) Αφού ζήτησε από τη SIDE, με επιστολή της 19 Σεπτεμβρίου 2002, να της αναφέρει εάν η απάντησή της περιείχε εμπιστευτικά στοιχεία και αφού έλαβε αρνητική απάντηση στις 30 Σεπτεμβρίου 2002, η Επιτροπή, με επιστολή της 17 Οκτωβρίου 2002, διαβίβασε στις γαλλικές αρχές την απάντηση της SIDE με τα παραρτήματά της. Με αυτήν την ευκαιρία, υπέβαλε στις γαλλικές αρχές και ένα νέο σύνολο πρόσθετων ερωτήσεων.

(36) Με επιστολή της 30 Οκτωβρίου 2002, η Επιτροπή έθεσε επίσης στην SIDE μια σειρά πρόσθετων ερωτήσεων, στην οποία απάντησε με επιστολές της 31 Οκτωβρίου 2002 και της 9 Δεκεμβρίου 2002. Η SIDE ενημέρωσε την Επιτροπή με επιστολή της 23 Δεκεμβρίου 2002, μετά από αίτηση της Επιτροπής της 16 Δεκεμβρίου 2002, ότι οι απαντήσεις της δεν περιείχαν κανένα εμπιστευτικό στοιχείο και ότι θα μπορούσαν να διαβιβαστούν στις γαλλικές αρχές για να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.

(37) Στο μεταξύ, επειδή οι γαλλικές αρχές δεν είχαν απαντήσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η Επιτροπή αναγκάστηκε να αποστείλει υπενθύμιση με επιστολή της 27 Νοεμβρίου 2002. Με επιστολή της 19 Δεκεμβρίου 2002, οι γαλλικές αρχές ζήτησαν νέα παράταση της προθεσμίας από την Επιτροπή.

(38) Στις 9 Ιανουαρίου 2003, η Επιτροπή απέστειλε στις γαλλικές αρχές την απάντηση της SIDE της 23 Δεκεμβρίου 2002, για να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους. Με επιστολή της 17 Ιανουαρίου 2003, οι γαλλικές αρχές απάντησαν στα ερωτήματα της Επιτροπής της 17 Οκτωβρίου 2002.

(39) Με επιστολή της 4 Φεβρουαρίου 2003, οι γαλλικές αρχές ζήτησαν και νέα παράταση της προθεσμίας από την Επιτροπή που αφορούσε την αίτηση της Επιτροπής να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους στη δεύτερη απάντηση της SIDE της 23 Δεκεμβρίου 2002. Η Επιτροπή παραχώρησε εν μέρει τις αιτηθείσες παρατάσεις, με επιστολή της 11 Φεβρουαρίου 2002. Με επιστολή της 11 Μαρτίου 2003, οι γαλλικές αρχές έστειλαν την απάντησή τους στην Επιτροπή.

(40) Στο μεταξύ, μετά από αίτηση της SIDE, οι υπηρεσίες της Επιτροπής την υποδέχθηκαν για να αναπτύξει την άποψή της για την υπόθεση εξ αρχής, σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 4 Μαρτίου 2003.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΑΧΩΝ ΜΕΤΡΩΝ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΥ ΑΠΟΣΚΟΠΕΙ ΣΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΜΙΑΣ ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΜΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

(41) Το Υπουργείο Πολιτισμού αποφάσισε το 1980, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις γενικής πολιτικής της γαλλικής κυβέρνησης αναφορικά με την προώθηση του βιβλίου και της γραμματείας στη γαλλική γλώσσα, να χορηγήσει ενισχύσεις στους παραγγελιοδόχους εξαγωγών που θα αποδέχονταν παραγγελίες παντός τύπου, ανεξάρτητα από την αξία και την αποδοτικότητά τους. Τα μέτρα αυτά είχαν τεθεί σε εφαρμογή για να καλυφθούν οι ελλείψεις της αγοράς και για να διατηρηθεί μια δραστηριότητα «μη αποδοτικών μικρών παραγγελιών» στο εσωτερικό της αγοράς παραγγελιών εξαγωγών.

(42) Οι γαλλικές αρχές εξηγούν ότι διάφορα μικρά βιβλιοπωλεία, που είναι εγκατεστημένα κυρίως σε μη γαλλόφωνες περιοχές οι οποίες σε ορισμένες περιπτώσεις είναι απομακρυσμένες ή/και με δύσκολη πρόσβαση, αντιμετώπιζαν σοβαρές δυσκολίες εφοδιασμού, εφόσον οι παραγγελίες τους δεν ήταν δυνατό να ικανοποιηθούν από τα παραδοσιακά δίκτυα διανομής, όταν οι παραγγελθείσες ποσότητες βιβλίων ήταν ανεπαρκείς ή ακόμη και όταν η κατά μονάδα τιμή των παραγγελόμενων βιβλίων δεν ήταν αρκετά υψηλή έτσι ώστε να είναι αποδοτική η ικανοποίησή της.

(43) Οι επίμαχες επιχορηγήσεις για δαπάνες εκμετάλλευσης είχαν στόχο να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να συνδιαλέγονται με τέτοιους πελάτες (με βιβλιοπωλεία και όχι με τον τελικό καταναλωτή), οι οποίοι δεν θα ήταν δυνατό να εξυπηρετηθούν στο πλαίσιο μιας «συνήθους» εμπορικής σχέσης που βασίζεται αποκλειστικά στο κέρδος.

(44) Οι επίμαχες ενισχύσεις είχαν, λοιπόν, ως στόχο να δοθεί στους παραγγελιοδόχους εξαγωγών η δυνατότητα να εξυπηρετούν το σύνολο των παραγγελιών που προέρχονται από βιβλιοπωλεία τα οποία είναι εγκατεστημένα στο εξωτερικό, ιδίως σε μη γαλλόφωνες περιοχές, ανεξαρτήτως της αξίας τους, της αποδοτικότητας και του προορισμού τους. Ο επιδιωκόμενος στόχος ήταν να διασφαλιστεί, στο πλαίσιο της γαλλικής πολιτικής για τη στήριξη της πολιτισμικής πολυμορφίας, η άριστη διανομή βιβλίων στη γαλλική γλώσσα και να ευνοηθεί, με τον τρόπο αυτό, η διάδοση της γαλλόφωνης γραμματείας σε ολόκληρο τον κόσμο.

(45) Ο μηχανισμός ενισχύσεων που εφάρμοσαν οι γαλλικές αρχές, με την ονομασία «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών», συνίστατο σε μια επιχορήγηση για δαπάνες εκμετάλλευσης με στόχο την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους της διαχείρισης μικρών παραγγελιών χρηματικής αξίας κατώτερης ή ίσης των 500 γαλλικών φράγκων (FRF), δηλαδή περίπου 76 ευρώ.

(46) Είχαν επίσης προβλεφθεί και δύο άλλα συστήματα χρηματοδότησης, που συνίσταντο στη χορήγηση άμεσων ενισχύσεων στα διάφορα βιβλιοπωλεία ή στους εκδότες, αλλά αυτές οι εναλλακτικές δυνατότητες απορρίφθηκαν τελικά, διότι οι γαλλικές αρχές έκριναν ότι ήταν λιγότερο αποτελεσματικές και πολύ δαπανηρές. Έκριναν ότι το αμφισβητούμενο από τη SIDE σύστημα ήταν το πλέον ορθολογικό από οικονομική άποψη και το πλέον ασφαλές για τη χρησιμοποίηση δημοσίων κεφαλαίων.

(47) Σύμφωνα με το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών», η επιδοτούμενη επιχείρηση έπρεπε να δεσμευθεί ότι θα κοινοποιεί στη διεύθυνση βιβλίου και ανάγνωσης του Υπουργείου Πολιτισμού το σύνολο των στοιχείων που αφορούν τη γενική δραστηριότητα της εταιρείας (συνολικός κύκλος εργασιών, χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί, προσωρινοί προϋπολογισμοί, αντίγραφα των αποφάσεων επικύρωσης αυτών των δεδομένων και, ενδεχομένως, έκθεση του οικονομικού ελεγκτή και ανακεφαλαιωτική μισθολογική κατάσταση), καθώς και όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με την επιδοτούμενη δραστηριότητα, ιδίως κατάσταση σχετικά με το πως χρησιμοποιήθηκαν οι επιδοτήσεις, η οποία αιτιολογεί την εκτέλεση των υπηρεσιών που επιδοτήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος.

(48) Στην πράξη, μία μόνο επιχείρηση, η CELF, ήταν αποδέκτης του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών». Η επιχείρηση όφειλε να δικαιολογεί κάθε έτος το πρόσθετο κόστος της ικανοποίησης «μικρών παραγγελιών» προκειμένου να υποστηρίξει την αίτηση επιχορήγησής της για το επόμενο έτος ([12]).

(49) Συγκεκριμένα, το ένα τέταρτο της επιδότησης που χορηγήθηκε κατά το προηγούμενο έτος έπρεπε να καταβληθεί στην αρχή του έτους, ενώ το υπόλοιπο έπρεπε να καταβληθεί το επόμενο φθινόπωρο, αφού πρώτα οι δημόσιες αρχές εξέταζαν τον προσωρινό προϋπολογισμό της επιδοτούμενης εταιρείας και τις διακυμάνσεις που σημειώθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του οικονομικού έτους.

(50) Συμφωνήθηκε ότι, εάν το ποσό της ενίσχυσης δεν χρησιμοποιούνταν στο σύνολό του, τα υπόλοιπα ποσά θα αφαιρούνταν από τις επιδοτήσεις που είχαν προβλεφθεί για το επόμενο έτος.

(51) Πρέπει να διευκρινισθεί ότι οι ενισχύσεις καταργήθηκαν το 2002 (βλέπε τον πίνακα του παραρτήματος I σχετικά με την εξέλιξη των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν από το 1980 σε ευρώ).

III. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ SIDE ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ**

A. *ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΤΗΣ SIDE*

(52) Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού της, σκοπός της SIDE ([13]) είναι: «Η πώληση, στη Γαλλία και στο εξωτερικό, βιβλίων, εντύπων, πολιτιστικών προϊόντων κάθε είδους, η έκδοση, η δημιουργία ή η απόκτηση και αξιοποίηση υπεραξίας στοιχείων ενεργητικού και, γενικότερα, όλες οι βιομηχανικές, εμπορικές ή χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, ή δραστηριότητες στον τομέα των κινητών και ακίνητων αξιών, που θα μπορούσαν να συνδεθούν άμεσα ή έμμεσα με τον κοινωνικό σκοπό ή θα μπορούσαν να διευκολύνουν την επέκταση ή την ανάπτυξή του».

(53) Με επιστολή της 20 Μαρτίου 1992, η SIDE υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία ([14]) μετά από άρνηση του Υπουργείου Πολιτισμού να της χορηγήσει τις ενισχύσεις που περιγράφονται στο μέρος III.

(54) Η SIDE ζήτησε ουσιαστικά από την Επιτροπή να εκδώσει απόφαση για να τερματιστούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού των οποίων είναι θύμα στην αγορά της εξαγωγής βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, εφόσον οι στρεβλώσεις αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι οι ενισχύσεις χορηγούνται κατ' αποκλειστικότητα στη CELF.

(55) Η SIDE αναφέρει ότι αρνήθηκε τη χορήγηση των επίμαχων ενισχύσεων που της πρότεινε το Υπουργείο Πολιτισμού, σε ακρόαση που πραγματοποιήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 1996. Εξηγεί ότι δεν μπορούσε να αποδεχθεί αυτή την καθυστερημένη προσφορά, η οποία πραγματοποιήθηκε σκόπιμα μετά την έκδοση της απόφασης του Πρωτοδικείου της 18 Σεπτεμβρίου 1995. Διευκρινίζει ότι δεν επιθυμούσε να επωφεληθεί από ένα πρόγραμμα το συμβιβάσιμο του οποίου με τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου θα μπορούσε να αμφισβητήσει η Επιτροπή και ότι, επιπλέον, η πρόταση αυτή της υποβλήθηκε με αποκλειστικό σκοπό να τερματίσει τη διαδικασία που η ίδια είχε κινήσει.

(56) Επιπλέον, η SIDE αναφέρει ότι είναι πεπεισμένη πως η δραστηριότητα παραγγελιοδόχου εξαγωγών δεν χρειάζεται καμία ενίσχυση. Κατά συνέπεια, αμφισβητεί τη χρησιμότητα του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών». Εντούτοις, δεν αποκλείει την πιθανότητα να κάνει χρήση του προγράμματος αυτού στο μέλλον, *«έτσι ώστε οι δραστηριότητές της να ασκούνται σε συνθήκες ανόθευτου ανταγωνισμού»*, αλλά αποκλειστικά υπό τον όρο ότι οι γαλλικές αρχές θα εφάρμοζαν ένα μηχανισμό σαφώς συμβατό με τους κανόνες της συνθήκης.

(57) Η SIDE αναφέρει ότι «στην αγορά των παραγγελιών εξαγωγών, θεωρούνται ως "γενικοί" εξαγωγείς οι επιχειρήσεις ο κύκλος εργασιών των οποίων πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο με μεσάζοντες όπως τα βιβλιοπωλεία και όχι με τους τελικούς χρήστες». Κατά την άποψή της, οι μόνοι γενικοί παραγγελιοδόχοι είναι η CELF και η SIDE. Διευκρινίζει ότι υπάρχουν, εξάλλου, βιβλιοπωλεία εξαγωγής που πραγματοποιούν απευθείας πωλήσεις στους τελικούς χρήστες.

(58) Η SIDE γνωστοποίησε στην Επιτροπή, κατά τη διάρκεια ακρόασης που πραγματοποιήθηκε στις 4 Μαρτίου 2003, ότι δραστηριοποιείται κατά κύριο λόγο στη Δυτική Ευρώπη. Εργάζεται επίσης και στην αγορά της Ανατολικής Ευρώπης, αλλά ελάχιστα, εξαιτίας του προγράμματος «A l'Est de l'Europe» ([15]) δικαιούχος του οποίου είναι η CELF. Η SIDE δραστηριοποιείται επίσης στη Βόρεια Αμερική και στη Νοτιοανατολική Ασία. Δραστηριοποιούνταν επίσης στην Αργεντινή, πριν ξεσπάσει στη χώρα η σημερινή κρίση. Η SIDE διευκρίνισε ότι δεν επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί στην Αφρική, διότι ελάχιστοι πελάτες ενδιαφέρονται σε αυτές τις περιοχές, και ιδίως στη Μαύρη Αφρική. Επιπλέον, δεν δραστηριοποιείται ούτε στις περιοχές που δεν καλύπτονται από την COFACE ([16]).

([12]) Επιπλέον, το Υπουργείο Πολιτισμού παρίστατο ως παρατηρητής στις συνεδριάσεις των διοικητικών συμβουλίων και στις γενικές συνελεύσεις της CELF.

([13]) Οικογενειακή εταιρεία που συστάθηκε το 1980.

([14]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 3.

([15]) Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι το πρόγραμμα αυτό επιτρέπει την παραχώρηση εκπτώσεων στα βιβλιοπωλεία επί των επισήμων τιμών· η CELF συμμετέχει στο πρόγραμμα ισότιμα με άλλους επιχειρηματικούς φορείς· δεν πρόκειται στην περίπτωση αυτή για την εκτέλεση παραγγελιών εξαγωγών.

([16]) Εγγύηση που καλύπτει τους κινδύνους που συνδέονται με την πληρωμή των εξαγώγιμων προϊόντων. Η SIDE αρνείται την παράδοση παραγγελιών σε χώρες που δεν καλύπτονται από αυτή την εγγύηση.

(59) Η SIDE αντικρούει τη θέση των γαλλικών αρχών που υποστηρίζουν ότι αποδοτικές είναι οι μεγάλες παραγγελίες, ενώ «οι μικρές παραγγελίες» δεν είναι, για να δικαιολογήσουν την επιδότησή τους. Τέλος, προσθέτει ότι «οι μικρές παραγγελίες» είναι στο σύνολό τους περισσότερο αποδοτικές από τις μεγαλύτερες παραγγελίες.

(60) Η SIDE διευκρινίζει ότι οι έννοιες «μικρές παραγγελίες» και «ελάχιστο όριο αποδοτικότητας» είναι επιχειρήματα που προβάλλει η γαλλική κυβέρνηση για να προσπαθήσει να δικαιολογήσει την ενίσχυση που χορηγεί ειδικά για τη λειτουργία της CELF, με το πρόσχημα μιας ενίσχυσης για την εξυπηρέτηση των μικρών παραγγελιών γαλλικών βιβλίων που προορίζονται για εξαγωγή, ενώ στην πραγματικότητα ήταν μια απλή ενίσχυση στη λειτουργία της επιχείρησης.

(61) Η SIDE επιβεβαιώνει ότι δεν υπάρχει ελάχιστο όριο αποδοτικότητας για τον εξεταζόμενο τύπο δραστηριότητας. Διευκρινίζει ότι είναι δυνατό να επιτευχθούν ασφαλώς οικονομίες κλίμακας όταν παραγγέλλονται ταυτόχρονα πολλά αντίτυπα του ίδιου βιβλίου. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η κλίμακα εκπτώσεων της SIDE προβλέπει πρόσθετη έκπτωση 5 % για κάθε παραγγελία δέκα ή περισσότερων αντίτυπων του ίδιου τίτλου.

(62) Η SIDE αναφέρει ότι όλες οι παραγγελίες έχουν το ίδιο ακριβώς κόστος επεξεργασίας και αποδοτικότητα, εφόσον αυτό που μόνο έχει σημασία είναι ο αριθμός σειρών τις οποίες χειρίζεται ένα άτομο σε μία ημέρα καθώς και η ποσότητα βιβλίων για κάθε σειρά παραγγελίας. Διευκρινίζει ότι το συνολικό ποσό του εκδιδόμενου τιμολογίου δεν έχει σημασία για την αξιολόγηση του κόστους της παρεχόμενης υπηρεσίας. Εξηγεί ότι το άτομο το οποίο χειρίζεται σε μία ημέρα χίλιες σειρές παραγγελιών ξοδεύει σχεδόν ακριβώς τον ίδιο χρόνο, ανεξάρτητα από το αν η παραγγελία ενός πελάτη περιέχει δύο ή εκατό γραμμές, εφόσον η μόνη διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι θα πρέπει να προσδιορίζει τον πελάτη που συνδέεται με κάθε παραγγελία που προέρχεται από ένα διαφορετικό πελάτη, εργασία που απαιτεί ελάχιστα μόνο δευτερόλεπτα. Ο συνολικός κύκλος εργασιών που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια μιας δεδομένης περιόδου δεν εξαρτάται, λοιπόν, από τον αριθμό πελατών, αλλά εξαρτάται αποκλειστικά από τον αριθμό των σειρών παραγγελιών οι οποίες λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου.

(63) Η SIDE αναφέρει επίσης ότι αποδέχεται, όπως και η CELF, το σύνολο των παραγγελιών που παραλαμβάνει ανεξάρτητα από το ποσό που αφορούν, ενώ το μόνο κριτήριο επιλογής για τη SIDE είναι η φερεγγυότητα του πελάτη.

(64) Η SIDE διευκρινίζει, ωστόσο, ότι ορισμένες παραγγελίες ενδέχεται να περιέχουν ζήτηση μη καταχωρημένων βιβλίων, γεγονός που απαιτεί ειδικές έρευνες. Οι παραγγελίες αυτού του τύπου αφορούν περίπου το 4,5 % της δραστηριότητάς της.

(65) Η SIDE θεωρεί, συνεπώς, ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται στη CELF για την επεξεργασία μικρών παραγγελιών της επιτρέπουν να προσφέρει στην πελατεία της ιδιαίτερα ελκυστικές εκπτώσεις που αυτή η ίδια δεν είναι σε θέση να προτείνει.

(66) Η SIDE, εκτός από το ότι αμφισβητεί την ίδια την αρχή της ύπαρξης πρόσθετου κόστους που θα μπορούσε να δικαιολογήσει τις επίμαχες ενισχύσεις, επισημαίνει ορισμένα σφάλματα που περιέχονται στα στοιχεία της αναλυτικής λογιστικής της CELF, που έδωσαν οι γαλλικές αρχές και χρησιμοποιήθηκαν από την Επιτροπή, για να υποστηρίξει την απόφασή της 1999/133/ΕΚ. Έτσι, αρνείται ότι υπήρχε πρόσθετο κόστος για την τηλεδιαβίβαση μικρών παραγγελιών, όπως προέκυπτε από την ανάλυση της απόφασης 1999/133/ΕΚ. Επισημαίνει επίσης ότι ορισμένα στοιχεία που προέρχονται από την αναλυτική λογιστική της CELF και αφορούν κοινωνικές εισφορές είναι διαφορετικά από αυτά που αφορούν την ίδια θέση στη γενική λογιστική της εταιρείας και ότι, συνεπώς, τα λογιστικά αριθμητικά στοιχεία της CELF, όπως κοινοποιήθηκαν από τις γαλλικές αρχές, δεν είναι σωστά.

(67) Η SIDE διευκρινίζει ότι επέλεξε να περιλάβει στην προσφορά της στο κοινό μόνο τους εκδότες οι οποίοι προτείνουν τις περισσότερο ελκυστικές εκπτώσεις. Προσθέτει ότι ο κατάλογος των εκδοτών τον οποίο προτείνει είναι πολύ πιο περιοριστικός από τον κατάλογο της CELF, διότι η ίδια δεν έχει τη δυνατότητα να προσφέρει μεγάλες εκπτώσεις για όλους τους εκδότες, σε αντίθετη με τη CELF η οποία έχει τη δυνατότητα να το πράξει, χάρη στις ενισχύσεις που λαμβάνει και στις προνομιακές σχέσεις που διατηρεί με τους εκδότες.

(68) Η SIDE υποστηρίζει ότι υπέστη ζημία, διότι ορισμένοι πελάτες στράφηκαν στην CELF η οποία τους προσφέρει, χάρη στις ενισχύσεις που λαμβάνει και στην υποστήριξη των εκδοτών, ιδιαίτερα ελκυστικές εκπτώσεις ([17]). Η SIDE θεωρεί ότι η CELF απέκτησε, με τον τρόπο αυτό, δεσπόζουσα θέση στην αγορά των παραγγελιών για εξαγωγές.

(69) Η SIDE διευκρινίζει ότι υφίσταται πλέον και ζημία ενός άλλου τύπου, εξαιτίας της αλλαγής της τιμολογιακής πολιτικής της CELF η οποία εφαρμόζει *«εδώ και τουλάχιστον δύο έτη αποτρεπτικούς όρους για τους μικρούς λογαριασμούς»* ([18]) ([19]). Πράγματι, από τότε που η CELF λαμβάνει μόνο ένα μικρό μέρος των επίμαχων επιδοτήσεων και, ακόμη περισσότερο, από τότε που αυτές καταργήθηκαν πλήρως το 2002, οι μικροί πελάτες προσφεύγουν στις υπηρεσίες της SIDE. Αυτή η νέα ζήτηση της προκαλεί νέα ζημία *«διότι οι πελάτες που συμφέρουν περισσότερο την εταιρεία είναι οι πελάτες που πραγματοποιούν μεγάλο όγκο παραγγελιών»*.

(70) Η SIDE καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «η πολιτική που εφαρμόζει η CELF έρχεται προφανώς σε πλήρη αντίθεση με την επιβεβαίωση της CELF ότι η υποτιθέμενη αποστολή δημόσιας υπηρεσίας, η οποία κατά την άποψή της και κατά την άποψη της γαλλικής κυβέρνησης θα δικαιολογούσε την ενίσχυση την οποία λαμβάνει, την υποχρεώνει να μεταχειρίζεται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όλες τις παραγγελίες και όλους τους πελάτες».

([17]) Προσκόμισε ιδίως για το σκοπό αυτό έγγραφο με τίτλο «καθορισμός των ζημιών που υπέστη η SIDE εξαιτίας των επιδοτήσεων τις οποίες κατέβαλε το Υπουργείο Πολιτισμού στην CELF κατά το διάστημα από 1η Απριλίου 1980 έως 31 Μαρτίου 1996».

([18]) Έτη 2000/2002 — περίοδος από την έναρξη της σημαντικής μείωσης των επιδοτήσεων μέχρι την κατάργησή τους.

([19]) Η SIDE προσκόμισε επιστολή της CELF της 18 Μαρτίου 2002 με την οποία ενημερώνει έναν γερμανό πελάτη σχετικά με την τροποποίηση των γενικών όρων πώλησης για τους «μικρούς λογαριασμούς» η οποία συνεπάγεται αύξηση των τιμών της.

(71) Για να υποστηρίξει τις διαμαρτυρίες της, η SIDE προσκόμισε δύο εκθέσεις εξωτερικών φορέων του 1996, η πρώτη του Εθνικού Ιδρύματος Πολιτικών Επιστημών και η δεύτερη του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

(72) Η έκθεση του Εθνικού Ιδρύματος Πολιτικών Επιστημών με τίτλο «η επιδοτούμενη διάδοση γαλλικών επιστημονικών και πανεπιστημιακών συγγραμμάτων», που δημοσιεύθηκε το Νοέμβριο του 1996, αφορά ένα ειδικό τμήμα της αγοράς, τη διάδοση επιστημονικών και πανεπιστημιακών συγγραμμάτων στη γαλλική. Η SIDE αναφέρει ότι το έγγραφο αυτό αν και είναι εκτός του πλαισίου της παρούσας διαδικασίας, περιέχει εξαιρετικά αποκαλυπτικά στοιχεία τα οποία η Επιτροπή θα έπρεπε να λάβει υπόψη της στην απόφασή της 1999/133/ΕΚ για να εκτιμήσει τη νομιμότητα των επίμαχων ενισχύσεων.

(73) Η SIDE προσκόμισε επίσης έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 1996, που ασκεί συνολική κριτική στην πολιτική του Υπουργείου Πολιτισμού σε θέματα επιδοτήσεων και αφορά ειδικότερα ορισμένα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το Υπουργείο Πολιτισμού, μεταξύ των οποίων το «Πρόγραμμα Page à Page» που εφαρμόζει η CELF.

(74) Η SIDE θέτει και ορισμένα άλλα ειδικότερα ζητήματα. Καταγγέλλει μια εισφορά κεφαλαίων στη CELF εκ μέρους του κράτους το 1980, την οποία θεωρεί ότι συνιστά ενίσχυση διάσωσης. Θεωρεί ότι η CELF ωφελήθηκε και από μια δεύτερη εισφορά κεφαλαίων το 1993, η οποία επίσης συνιστά κρατική ενίσχυση, μέσω της Ένωσης για την ανάπτυξη των γαλλικών εκδόσεων (ADEF). Τέλος, η SIDE επικαλείται τα πλεονεκτήματα που θα αποκόμιζε η CELF χάρη στη «διαχείριση δημοσίων προγραμμάτων» που της ανατέθηκε καθώς και ένα σύνολο επιμέρους πλεονεκτημάτων τα οποία συνδέονται με τις προνομιακές σχέσεις που διατηρεί αυτή η εταιρεία με τις δημόσιες αρχές.

Β. *ΓΝΩΜΗ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ*

(75) Μετά τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ([20]) της απόφασης για την κίνηση διαδικασίας της 30 Ιουλίου 1996, και πριν από αυτήν, εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους ορισμένα τρίτα μέρη ([21]).

(76) Ο κ. Van Ginneken ([22]), στη γνωμοδότησή του της 21ης Δεκεμβρίου 1996, αναφέρει, με την ιδιότητα του χονδρικού εξαγωγέα γαλλικών βιβλίων σε μη γαλλόφωνες χώρες, ότι *«η CELF ανέλαβε από μόνη της την αρμοδιότητα* ([23]) *να γίνει χονδρικός και κερδοφόρος εξαγωγέας, σε αντίθεση με το λόγο για τον οποίο είχε συσταθεί, δηλαδή ως οργανισμός παροχής δημόσιας υπηρεσίας»*.

(77) Ο κ. Van Ginneken επικαλείται επίσης τον προβληματισμό μιας πιθανής σύμπραξης της CELF και των εκδοτών, εφόσον ορισμένοι από τους εκδότες είναι μέλη της CELF ([24]). Καταγγέλλει μια «προδήλως άδικη» κατάσταση, όπου δυσχεραίνεται η ιδιωτική πρωτοβουλία που εκπροσωπείται από τις εταιρείες χονδρικών εξαγωγών.

(78) Η Hexalivre, εξαγωγική εταιρεία γαλλικών βιβλίων ([25]), έχει επίσης παρέμβει, δια του προέδρου της κ. Van Ginneken, με την ιδιότητα βιβλιοπωλείου που έχει ως πελάτες «θεσμικούς φορείς» οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό. Αναφέρει, στο υπόμνημα της 23 Δεκεμβρίου 1996, ότι η δραστηριότητα της CELF, αποστολή της οποίας θα ήταν ο εφοδιασμός των βιβλιοπωλείων του εξωτερικού, δεν θα έπρεπε για λόγους αρχής να παρεμβαίνει στις δικές της δραστηριότητες. Η Hexalivre υποστηρίζει ότι σε τελική ανάλυση η επίμαχη επιδότηση είναι προς όφελος μιας «ιδιωτικής εταιρείας η οποία στηρίζεται από την κυβέρνηση και καταβάλλει κάθε προσπάθεια για να κατακτήσει θέση μονοπωλίου».

(79) Ο κ. Fenouil της εταιρείας «Lavoisier Tec et Doc», πρώην μέλος της CELF, εκδότης και βιβλιοπώλης — εξαγωγέας που ειδικεύεται σε επιστημονικά και τεχνικά συγγράμματα, σε ανακοίνωσή του της 7 Ιανουαρίου 1997, δεν αμφισβητεί ότι χορηγούνταν όντως ενισχύσεις στην CELF από το 1980 και επικαλείται μάλιστα «μια άνευ όρων στήριξη μέχρι το 1994 ([26]).»Αντιθέτως, αμφισβητεί τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης ([27]) η οποία χρηματοδοτήθηκε χάρη στις επίμαχες επιδοτήσεις. Αναφέρει επίσης ότι το 50 % των παραγγελιών που λαμβάνει η επιχείρησή του είναι μικρές παραγγελίες αξίας κατώτερης των 500 FRF. Τέλος, ο κ. Fenouil *«ζητεί την αποκατάσταση των όρων ενός φυσιολογικού ανταγωνισμού για τις εξαγωγές, που προϋποθέτει ιδίως την κατάργηση των ενισχύσεων οι οποίες δεν βασίζονται σε μια πραγματική αποστολή δημόσιας υπηρεσίας ή σε ένα αδιαμφισβήτητο πολιτικό στόχο ο οποίος δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί με τα υφιστάμενα μέσα»*.

(80) Ο κ. de la Rochefoucauld, εξ ονόματος των «Aux amateurs de Livres international», κοινοποίησε τη γνώμη του στις 2 Ιανουαρίου 1987. Αμφισβητεί και εκφράζει την απογοήτευσή του για το γεγονός ότι η CELF μπορεί να εξυπηρετεί βιβλιοθήκες του εξωτερικού και/ή θεσμικούς πελάτες ενώ λαμβάνει επιδοτήσεις για να ικανοποιήσει τις ανάγκες μιας άλλης αγοράς. Θα επιθυμούσε η CELF να περιορίσει τις πωλήσεις της μόνο σε βιβλιοπωλεία του εξωτερικού, αποκλειόμενης κάθε άλλης πελατείας. Θεωρεί ότι η αντισταθμιστική επιδότηση θα επέτρεπε στη CELF να προσφέρει τρεις επιπλέον εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης στους πελάτες της. Κατά την άποψή του, «η ενίσχυση είναι υποκρισία και είναι κατάπληκτος για το ότι η ενίσχυση μπορεί να αντιστοιχεί σε ποσοστό άνω του 60 % του ποσού των παραγγελιών». Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση χρησιμεύει για την ανάπτυξη των εμπορικών δραστηριοτήτων της CELF. Θεωρεί, κατά συνέπεια, ότι οι ενισχύσεις θα έπρεπε να κατανέμονται «μεταξύ των ενδιαφερόμενων βιβλιοπωλείων κατ' αναλογία του κύκλου εργασιών τους με τις τρίτες χώρες» και ότι πρέπει να απαγορευθεί στην CELF να εφοδιάζει άλλους πελάτες εκτός από τα βιβλιοπωλεία που είναι εγκατεστημένα στο εξωτερικό.

([20]) Πρέπει να επισημανθεί ότι δύο από τα τρίτα μέρη που παρενέβησαν στη διαδικασία εξαγοράστηκαν από την CELF, ενώ ο κ. Van Ginneken παρενέβη επίσης και εξ ονόματος της Hexalivre το 1996.

([21]) Βλέπε υποσημείωση 1.

([22]) Πρώην υπεύθυνος πολλαπλής εκπροσώπησης της CELF οι σχέσεις του οποίου με την CELF «είχαν άσχημο τέλος». Η εταιρεία εξαγοράστηκε από την CELF.

([23]) Αναφορά στα έτη 1996/1997.

([24]) Ενημερωτικά, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα μέλη της CELF είναι κατά μέσο όρο εκατό, ενώ η αγορά αποτελείται από πολλές χιλιάδες εκδότες.

([25]) Η Hexalivre εξαγοράστηκε το 1998 από μια θυγατρική της CELF και η οποία στη συνέχεια προσαρτήθηκε στη CELF.

([26]) Οι έντονοι χαρακτήρες και η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής.

([27]) Η CELF, σύμφωνα με την Tec και Doc, έπρεπε να περιορίσει τις δραστηριότητές της στην εκτέλεση παραγγελιών εξαγωγής και να μην παρεμβαίνει στον τομέα των εξαγωγών επιστημονικού βιβλίου.

(81) Το Εθνικό Συνδικάτο των Εισαγωγέων και Εξαγωγέων Βιβλίων (SNIEL) παρατηρεί στην επιστολή του της 31 Δεκεμβρίου 1996, ότι έκρινε πως οι ισχυρισμοί της SIDE σχετικά με τη CELF δεν ήταν αρκετά αξιόπιστοι ώστε να προσχωρήσει σε ένα πρώτο στάδιο στη δικαστική αγωγή της. Ωστόσο, αμφισβητεί ότι η CELF, από το 1996 και μετά, δραστηριοποιήθηκε «σε τομείς στους οποίους δεν είχε αρχικά προβλεφθεί να παρέμβει» ([28]), και θεωρεί ότι ανέπτυξε τις δραστηριότητες αυτές χάρη στις αντισταθμιστικές επιδοτήσεις που εισέπραττε, τις οποίες θεωρεί υπερβολικά υψηλές.

(82) Παρομοίως, η SIDE, στο υπόμνημα της 6ης Ιανουαρίου 1997 ανέφερε ότι «... ακόμη και αν υποθέσουμε ότι η έννοια των μικρών παραγγελιών έχει κάποια εμπορική σημασία, φάνηκε πολύ γρήγορα ότι η CELF δεν περιορίστηκε σε αυτή την μη αποδοτική κατά τους ισχυρισμούς της δραστηριότητα».

(83) Η CELF, που δραστηριοποιείται και με την ιδιότητα του τρίτου μέρους αμφισβητεί τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας και προσκομίζει διάφορες επιστολές εκδοτών οι οποίοι εκφράζουν την ικανοποίησή τους για τις υπηρεσίες που τους παρέχει.

IV. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΓΑΛΛΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ**

(84) Οι γαλλικές αρχές αναφέρουν ότι η επεξεργασία των μικρών παραγγελιών βιβλίων εξασφαλίζονταν επί μεγάλο διάστημα από τις εταιρείες Hachette και Messageries du livre. Οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούσαν ως διανομείς για λογαριασμό πολλών εκδοτικών οίκων οι οποίοι δεν διέθεταν μηχανισμούς ειδικά προσαρμοσμένους στις μικρές παραγγελίες ή/και τους οποίους δεν επιθυμούσαν να αναπτύξουν.

(85) Η CELF, στην οποία συμμετέχουν διάφορες εταιρείες του κλάδου των εκδόσεων, συστάθηκε το 1977, αρχικά με τη μορφή συνεταιριστικής εταιρείας μεταβλητού κεφαλαίου με στόχο να καλύψει τη διαπιστωμένη έλλειψη της αγοράς παραγγελιών εξαγωγής, σε μια χρονική στιγμή που η Hachette και η Messageries du livre είχαν αποφασίσει να εγκαταλείψουν τη δραστηριότητα του παραγγελιοδόχου, επειδή δεν ήταν αποδοτική ([29]). Το κεφάλαιο της CELF, που αρχικά ήταν 50 000 FRF, αυξήθηκε αργότερα σε 80 500 FRF. Από το 1979, η CELF αντιμετώπισε σημαντικές χρηματοοικονομικές δυσκολίες, αλλά αναμενόμενες, εφόσον οι δύο εταιρείες οι οποίες διαχειρίζονταν προηγουμένως αυτή τη δραστηριότητα, είχαν προτιμήσει να αποσυρθούν από μια αγορά την οποία δεν θεωρούσαν αποδοτική. Ο επιχειρηματικός κλάδος, οι εκδότες, το Εθνικό Συνδικάτο των Εκδοτών (SNE) και οι δημόσιες αρχές έκριναν ότι η δραστηριότητα της CELF έπρεπε να διατηρηθεί πάση θυσία, έτσι ώστε να διασφαλισθεί η άριστη διάδοση των βιβλίων στη γαλλική γλώσσα στο εξωτερικό. Εφόσον κανένας άλλος επιχειρηματίας δεν ήταν διατεθειμένος να εξασφαλίσει αυτήν την υπηρεσία, αποφασίστηκε, το 1980, η αναδιάρθρωση και αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της CELF.

(86) Οι γαλλικές αρχές αναφέρουν ότι η CELF, υπό αυτές τις περιστάσεις, μετατράπηκε σε ανώνυμη συνεταιριστική εταιρεία σταθερού κεφαλαίου. Το κεφάλαιό της αυξήθηκε από 80 500 FRF σε 1 280 500 FRF. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε κατά το ήμισυ από τους μετόχους και κατά το ήμισυ από την ADEF ([30]), ένωση χρηματοδοτούμενη από το κράτος. Η ADEF διαλύθηκε το 1994. Οι μετοχές της παραχωρήθηκαν δωρεάν στο SNE, το οποίο είναι επίσης μέλος της CELF.

(87) Η Γαλλία αναφέρει ότι η CELF εξακολουθεί να παραμένει μια ανώνυμη συνεταιριστική εταιρεία που λειτουργεί με ίδια κεφάλαια. Διευκρινίζει ότι πρόκειται για μια εταιρεία που ήταν πάντοτε ανοικτή σε όλους, χωρίς να απαιτείται κανένας όρος ιθαγένειας για να γίνει κάποιος μέτοχος, και η μοναδική υποχρέωση ήταν από πάντοτε να διαθέτει «δραστηριότητα που να συνδέεται με οποιονδήποτε τρόπο με τις λειτουργίες εξαγωγής βιβλίων στη γαλλική γλώσσα». Έτσι, εκδότες γαλλόφωνων βιβλίων που είναι εγκατεστημένοι σε ένα άλλο κράτος μέλος μπορούν ασφαλώς να συμμετέχουν στον συνεταιρισμό και να ωφελούνται από τις δραστηριότητές του ([31]).

(88) Σύμφωνα με το άρθρο 3 του καταστατικού της, η CELF έχει ως στόχο να «διεκπεραιώνει απευθείας παραγγελίες ([32]) προς το εξωτερικό και τα υπερπόντια εδάφη και διαμερίσματα βιβλίων, ενημερωτικών φυλλαδίων και όλων των υποθεμάτων επικοινωνίας και, γενικά, να ασκεί όλες τις λειτουργίες που αποσκοπούν ιδίως στην προώθηση του γαλλικού πολιτισμού στον κόσμο, με τη βοήθεια των προαναφερόμενων μέσων. Για να επιτευχθούν τα ανωτέρω, ο συνεταιρισμός πραγματοποιεί όλες τις βιομηχανικές, εμπορικές ή χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, δραστηριότητες στους τομείς των κινητών και ακίνητων αξιών, για την επίτευξη του κοινωνικού σκοπού. Δεδομένου του ειδικού σκοπού του συνεταιρισμού, κανένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο δεν είναι δυνατό να γίνει ή να παραμείνει μέτοχος, εάν δεν ασκεί δραστηριότητα που να συνδέεται με οποιονδήποτε τρόπο με τις προαναφερόμενες εξαγωγικές δραστηριότητες».

(89) Οι γαλλικές αρχές διευκρινίζουν ότι η CELF είχε, στις 6 Νοεμβρίου 2002, 76 μετόχους που είναι κατά κύριο λόγο, αλλά όχι αποκλειστικά εκδότες. Κάθε μέτοχος διαθέτει μία μόνο ψήφο στη γενική συνέλευση, ανεξάρτητα από το ποσό της συμμετοχής του. Διευκρινίζουν ότι η διεπαγγελματική μορφή της εταιρείας αποτέλεσε εχέγγυο διαφάνειας, μέριμνας υπέρ του συλλογικού συμφέροντος και χρηστής διαχείρισης της χορηγούμενης επιδότησης.

([28]) Οι μικρές παραγγελίες αντιπροσωπεύουν, σύμφωνα με η SNIEL, το 6 % της δραστηριότητας της CELF, που σημαίνει κατά την άποψη αυτού του συνδικάτου ότι *«η CELF ανέπτυσσε το 94 % της δραστηριότητάς της σε τομείς στους οποίους δεν είχε προβλεφθεί αρχικά να δραστηριοποιείται»*.

([29]) Επιστολή του Εθνικού Συνδικάτου Εκδοτών, της 18 Ιουλίου 1980, που κοινοποιήθηκε από την προσφεύγουσα επιβεβαιώνει αυτό το γεγονός.

([30]) Στην ένωση αυτή συμμετείχαν ορισμένοι εκδότες και οι άξονες παρέμβασής της είναι η ανάπτυξη της παρουσίας του γαλλικού βιβλίου στο εξωτερικό και η στήριξη των επενδύσεων των εξαγωγέων εκδοτών. Η ένωση λάμβανε ενίσχυση του κράτους μέσω της Διεύθυνσης Βιβλίου και Ανάγνωσης του Υπουργείου Πολιτισμού.

([31]) Μία μόνο ξένη επιχείρηση είναι σήμερα μέλος της CELF. Πρόκειται για την Editeur Casterman με εταιρική έδρα το Βέλγιο· πρόκειται για γαλλική θυγατρική της Flamarion, η οποία είναι θυγατρική της ιταλικής Rizzoli.

([32]) Πριν την έκδοση απόφασης της γενικής συνέλευσης της 29 Ιουνίου 1994, υπήρχε στο καταστατικό της CELF ρητή αναφορά στις μικρές παραγγελίες. Αναφερόταν, στο τότε άρθρο II του καταστατικού, ότι ο συνεταιρισμός έχει στόχο την άμεση εξυπηρέτηση ή τη διευκόλυνση της εξυπηρέτησης των μικρών παραγγελιών προς το εξωτερικό και τα υπερπόντια διαμερίσματα και εδάφη ....

(90) Οι βασικοί φορείς της διάδοσης του βιβλίου είναι οι ακόλουθοι:

α) οι εκδότες οι οποίοι «παράγουν» τα βιβλία·

β) οι αρμόδιοι για τη διάδοση, είτε είναι ενσωματωμένοι είτε όχι στους εκδοτικούς οίκους, που είναι υπεύθυνοι για την προώθηση των βιβλίων προς βιβλιοπωλεία λιανικής πώλησης ή θεσμικούς πελάτες·

γ) οι διανομείς, είτε είναι ενσωματωμένοι είτε όχι στους εκδοτικούς οίκους, που ασχολούνται με τη διανομή των βιβλίων· λαμβάνουν παραγγελίες από βιβλιοπωλεία, ορισμένους μεγάλους θεσμικούς πελάτες ή διάφορους μεσάζοντες και εφοδιάζονται από τους εκδότες·

δ) οι εταιρείες χονδρικής διανομής, οι οποίες δεν συμμετέχουν πάντοτε στη διαδικασία διανομής και έχουν ρόλο μεσάζοντα μεταξύ των διανομέων, αφενός, και των βιβλιοπωλείων λιανικής πώλησης και ορισμένων μεγάλων θεσμικών πελατών, αφετέρου,

ε) οι παραγγελιοδόχοι που απευθύνονται αποκλειστικά στις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης και όχι στον τελικό χρήστη.

(91) Η Γαλλία διευκρινίζει ότι τα βιβλιοπωλεία που λειτουργούν σε άμεση σύνδεση πρέπει στο εξής να συνυπολογίζονται στους φορείς οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά και ότι πρέπει επίσης να θεωρούνται ως δυνητικοί ανταγωνιστές των παραγγελιοδόχων εξαγωγών. Δεν είναι, ωστόσο, σε θέση να γνωστοποιήσει στοιχεία σχετικά με το μερίδιο αγοράς που κατέχουν ενδεχομένως αυτές οι νεοεισελθούσες εταιρείες ([33]).

(92) Οι γαλλικές αρχές εξηγούν ότι η πολυμορφία των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην εν λόγω αγορά, κατ' αρχήν συμβάλλει στη διάδοση και προώθηση του βιβλίου σε όλα τα τμήματα του κοινού, ανεξαρτήτως του γεωγραφικού χώρου στον οποίο βρίσκεται, ενώ το «πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» συνέβαλε στο να καλυφθούν οι ελλείψεις του σύνθετου μηχανισμού διάδοσης των βιβλίων.

(93) Οι γαλλικές αρχές κοινοποίησαν ορισμένες πληροφορίες αναφορικά με τη συνολική αγορά της εξαγωγής βιβλίου στη γαλλική γλώσσα. Παρουσιάζουν την εμπορική πολιτική της CELF, η οποία ευνοεί, σύμφωνα με το καταστατικό της και τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει έναντι των γαλλικών αρχών, τις περιοχές με ελάχιστη εκπροσώπηση των εκδοτών.

(94) Έτσι, από τον κατωτέρω πίνακα 1 συνάγεται ότι η CELF ελάχιστα δραστηριοποιείται σε περιοχές στις οποίες οι εκδότες αναπτύσσουν έντονη δραστηριότητα ενώ, αντιθέτως, αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα στις περιοχές με ελάχιστη παρουσία των εκδοτών.

Πίνακας 1

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΓΑΛΛΟΦΩΝΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ ΣΕ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ/ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΣ CELF ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΠΕΡΙΟΧΗ	Εκδοτικοί οίκοι	CELF	Μερίδιο της CELF
Ευρωπαϊκή Κοινότητα	38,2 %	20,23 %	0,97 %
Βόρεια Αμερική	17,4 %	6,03 %	0,64 %
Ευρώπη εκτός της ΕΕ	16 %	1,11 %	0,13 %
Υπερπόντια διαμερίσματα	8,4 %	0,87 %	0,19 %
Ασία	3,7 %	19,9 %	9,95 %
Γαλλόφωνη Αφρική	5,5 %	11,58 %	3,85 %
Μαγκρέμπ	4,4 %	28,43 %	11,84 %
Εγγύς και Μέση Ανατολή	2,3 %	1,09 %	0,87 %
Ανατολική Ευρώπη	2 %	2,21 %	2,03 %
Λατινική Αμερική	1,5 %	7,6 %	9 %
Αντίλλες	0,32 %	0,7 %	4,27 %
Μη γαλλόφωνη Αφρική	0,16 %	0,21 %	2,47 %
	100 %	100 %	

([33]) Η αγορά αυτή που δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί στις τελωνειακές στατιστικές.

(95) Οι γαλλικές αρχές υποστηρίζουν ότι το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» δεν είχε σχεδιαστεί να λειτουργήσει ως ειδική ενίσχυση υπέρ της CELF, αλλά ως καθεστώς στήριξης της διάδοσης του βιβλίου στη γαλλική γλώσσα, εφόσον αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το δίκτυο και άλλων επιχειρήσεων που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν παραγγελίες του ίδιου τύπου.

(96) Εξηγούν ότι η διαρθρωτική αλλαγή της CELF που πραγματοποιήθηκε το 1980, συνοδεύτηκε με απόφαση παροχής ενισχύσεων στο πλαίσιο του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών». Επιβεβαιώνουν ότι η CELF ήταν, στην πραγματικότητα, ο μόνος φορέας γενικής δραστηριότητας που έλαβε επιδοτήσεις ([34]) επειδή, με εξαίρεση τη SIDE, καμία άλλη εταιρεία δεν υπέβαλε σχετική αίτηση, δώδεκα έτη μετά την έναρξη της εφαρμογής του προγράμματος, ενώ το πρόγραμμα ήταν γνωστό στον επαγγελματικό κλάδο.

(97) Η Γαλλία δεν αμφισβητεί ότι το Υπουργείο Πολιτισμού αρνήθηκε να χορηγήσει τις ενισχύσεις στη SIDE ([35]) το 1991, διότι η εταιρεία αυτή δεν πληρούσε τους απαιτούμενους όρους διαφάνειας για να επωφεληθεί από τις εν λόγω ενισχύσεις και αρνήθηκε να υποβληθεί στους περιορισμούς που συνδέονταν με τη χορήγησή τους. Επιπλέον, η Γαλλία υπενθυμίζει ότι το Υπουργείο Πολιτισμού ήλθε σε επαφή με τη SIDE το 1996 για να της προτείνει τη χορήγηση αυτών των ενισχύσεων και ότι η SIDE τις αρνήθηκε.

(98) Οι γαλλικές αρχές υποστηρίζουν ότι ένας από τους στόχους της γαλλικής πολιτιστικής πολιτικής συνίσταται στο να διασφαλίζει τη διάδοση βιβλίων στη γαλλική γλώσσα σε όλον τον κόσμο. Ο στόχος αυτός πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί αποστολή δημόσιας υπηρεσίας. Γι' αυτό το λόγο οι γαλλικές αρχές θεωρούν ότι η Επιτροπή οφείλει να αναλύσει τα εν λόγω μέτρα με βάση τις διατάξεις του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης.

(99) Η Γαλλία υπενθυμίζει ότι η CELF συστάθηκε και στη συνέχεια έλαβε τις επίμαχες επιδοτήσεις σε μια χρονική στιγμή που οι οικονομικοί φορείς αυτής της δραστηριότητας είχαν αποφασίσει να αποσυρθούν από αυτή την αγορά. Εάν δεν είχαν εφαρμοσθεί τα επίμαχα μέτρα, αυτό θα ήταν προδήλως σε βάρος της διάδοσης των βιβλίων στη γαλλική γλώσσα με αποδέκτες τα μικρά βιβλιοπωλεία που είναι εγκατεστημένα σε συχνά απομακρυσμένες περιοχές, όπου η ζήτηση είναι μικρή σε όρους κύκλου εργασιών και όγκου.

(100) Κατά συνέπεια, οι γαλλικές αρχές αποφάσισαν να θέσουν σε εφαρμογή το επίμαχο πρόγραμμα, έτσι ώστε να είναι δυνατό να ικανοποιούνται όλες οι παραγγελίες, περιλαμβανομένων των οικονομικά μη αποδοτικών παραγγελιών γαλλόφωνων βιβλίων με τους ίδιους όρους που ικανοποιούνται οι μεγαλύτερες παραγγελίες.

(101) Η Γαλλία υποστηρίζει ότι το Υπουργείο Πολιτισμού συνεισέφερε «την ενίσχυσή του στα λειτουργικά έξοδα μιας δημόσιας υπηρεσίας που ασκούσε η CELF, τα οποία συνδέονται με τις μικρές παραγγελίες» και ότι η CELF είχε αναλάβει, κατά συνέπεια, μια πραγματική αποστολή δημόσιας υπηρεσίας.

(102) Για να στηρίξουν την επιχειρηματολογία τους, οι γαλλικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή διάφορα κείμενα:

α) το διάταγμα αριθ. 82-394 της 10 Μαΐου 1982 σχετικά με την οργάνωση του Υπουργείου Πολιτισμού εμμένει στην αποστολή του να συμβάλει στην «ακτινοβολία του γαλλικού πολιτισμού και της γαλλικής τέχνης στα πλαίσια του ελεύθερου διαλόγου των πολιτισμών του κόσμου»·

β) το διάταγμα αριθ. 93-797 της 16 Απριλίου 1993, σχετικά με τις αρμοδιότητες του Υπουργείου Πολιτισμού και Γαλλόφωνης Κοινότητας το οποίο ορίζει ότι «το Υπουργείο Πολιτισμού και Γαλλόφωνης Κοινότητας .... εφαρμόζει, από κοινού με τα συναρμόδια Υπουργεία, τις δράσεις του κράτους για να διασφαλίσει την ακτινοβολία του γαλλικού πολιτισμού και της γαλλικής γλώσσας στον κόσμο»·

γ) τα διατάγματα σχετικά με την οργάνωση της διεύθυνσης του βιβλίου και της ανάγνωσης, το τελευταίο εκ των οποίων εκδόθηκε το 1996, τα οποία βασίζονται στα εν λόγω διατάγματα που καθορίζουν τις αποστολές του Υπουργείου Πολιτισμού στον τομέα της εξαγωγής του βιβλίου.

(103) Οι γαλλικές αρχές αναφέρουν ότι βάσει αυτών των νομοθετικών πράξεων, η Διεύθυνση Βιβλίου και Ανάγνωσης συνήπτε ετήσιες συμβάσεις με συνεργαζόμενους φορείς που αναλάμβαναν να υλοποιήσουν δράσεις της πολιτιστικής πολιτικής της κυβέρνησης. Οι συμβάσεις αυτές ορίζουν τους στόχους της συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου και των επιδοτούμενων από αυτό οργανισμών καθώς και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των μερών.

(104) Οι γαλλικές αρχές εξηγούν ότι το Υπουργείο Πολιτισμού συνήπτε κάθε έτος με την CELF ([36]) σύμβαση που της ανέθετε την εκτέλεση μιας αποστολής δημόσιας υπηρεσίας η οποία συνίσταται στο «να εκτελεί κάθε παραγγελία γαλλόφωνων βιβλίων που προέρχεται από βιβλιοπωλεία του εξωτερικού, ανεξαρτήτως του ποσού της παραγγελίας».

(105) Εξάλλου, οι γαλλικές αρχές αναφέρουν ότι, ανεξάρτητα από τον ορισμό της αγοράς αναφοράς, η SIDE και η CELF δεν ανταγωνίζονται μεταξύ τους όσον αφορά τις παραγγελίες μικρού όγκου.

(106) Επισημαίνουν, ιδιαίτερα, την αντίφαση της SIDE η οποία, ενώ ισχυρίζεται ότι συνεργάζεται με πελάτες του ίδιου τύπου με αυτούς τους CELF και ότι αντιμετωπίζει όλους τους πελάτες της με τον ίδιο τρόπο «ανεξάρτητα από την αξία των παραγγελιών τους», εφαρμόζει στις παραγγελίες που αφορούν λιγότερα από δέκα αντίτυπα ποσοστό έκπτωσης χαμηλότερο κατά πέντε εκατοστιαίες μονάδες.

(107) Θεωρούν ότι αυτή η σημαντική «ποινή» που εφαρμόζει η SIDE στις παραγγελίες μικρού όγκου κατώτερων από δέκα βιβλία, αποδεικνύουν ότι οι μικρές παραγγελίες δεν αποτελούν προνομιακό στόχο της SIDE, σε αντίθεση με τις μεγάλες παραγγελίες που της επιτρέπουν να πραγματοποιεί σημαντικές οικονομίες κλίμακας, όπως οι παραγγελίες που πραγματοποιούν οι θεσμικοί πελάτες, τους οποίους προνομιακά εξυπηρετεί η SIDE.

([34]) Ορισμένες επιχειρήσεις, όπως η SERVEDIT, για τη γαλλόφωνη Αφρική από το 1988 έως το 1993, και η Ecole des loisirs, το 1995, για τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου, έλαβαν παρόμοιες ενισχύσεις, αλλά για εξειδικευμένους τομείς.

([35]) Η μόνη άλλη επιχείρηση που υπέβαλε σχετική αίτηση.

([36]) Μέχρι το 2001, εφόσον η επιδότηση καταργήθηκε από το 2002.

(108) Η θεμελιώδης διαφορά εμπορικής στρατηγικής εκφράζεται, κυρίως, με το μέσο αριθμό βιβλίων ανά σειρά και ανά τιμολόγιο, που είναι σαφώς μεγαλύτερος για τη SIDE απ' ό, τι για τη CELF.

(109) Οι γαλλικές αρχές αναφέρουν ότι η CELF, σε αντιστάθμιση για τις ενισχύσεις που λαμβάνει και ακόμη και αν αυτά δεν αντισταθμίζονται από τις ενισχύσεις του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών», πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρει στους πελάτες της μια τεράστια και διαφοροποιημένη σειρά εκδοτικών οίκων, εφόσον ο πολιτικός στόχος του Υπουργείου Πολιτισμού είναι η όσο το δυνατό μεγαλύτερη διάδοση των βιβλίων στη γαλλική γλώσσα. Παρατηρούν ότι ορισμένοι εκδοτικοί οίκοι που περιλαμβάνονται στην προσφορά της CELF είναι στην πραγματικότητα πάρα πολύ μικροί εκδοτικοί οίκοι, ενώσεις ή διάφοροι οργανισμοί ελάχιστα γνωστοί [37], η εκδοτική δραστηριότητα των οποίων δεν μπορεί να εξασφαλίσει σημαντικές και οικονομικά αποδοτικές παραγγελίες. Η CELF, με το να προτείνει αυτό τον μεγάλο κατάλογο εκδοτών, ενθαρρύνει την πολυμορφία. Ως εκ τούτου οφείλει να εφοδιάζεται από ένα πολύ μεγάλο αριθμό προμηθευτών, για ποσά που είναι συχνά ελάχιστα, γεγονός που την υποχρεώνει επίσης να διαχειρίζεται πάρα πολλούς μικρούς λογαριασμούς εκδοτών, χωρίς αυτό να αντισταθμίζεται από τις ενισχύσεις, ανεξάρτητα από το ύψος τους.

(110) Όμως, οι μικροί λογαριασμοί εκδοτών είναι από οικονομική άποψη λιγότερο αποδοτικοί, διότι σε αντίθεση με τους μεγάλους εκδότες, δεν παραχωρούν πολύ συμφέροντες όρους. Η SIDE ασκεί, από την πλευρά της, μια εμπορική πολιτική που ευνοεί τους περισσότερο δημοφιλείς εκδότες, για τις εκδόσεις των οποίων οι παραγγελίες είναι μεγάλες. Οι γαλλικές αρχές πιστεύουν ότι πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα σε «μικρούς λογαριασμούς» και σε «μικρές παραγγελίες». Η έννοια «μικρές παραγγελίες» αντιστοιχεί ασφαλώς στον χαρακτηρισμό που περιέχεται στο επίμαχο «πρόγραμμα», αλλά όμως δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τους «μικρούς λογαριασμούς πελατών» που συνιστούν οι «μικροί λογαριασμοί προμηθευτών».

(111) Η χορήγηση επιδοτήσεων βασίζεται ασφαλώς στο πρόσθετο κόστος που δημιουργούν οι μικρές παραγγελίες, αλλά η επιχείρηση που λαμβάνει ενισχύσεις έχει και υποχρεώσεις οι οποίες στη κυριολεξία δεν «αντισταθμίζονται».

(112) Οι γαλλικές αρχές αναφέρουν ότι οι αντισταθμιστικές ενισχύσεις χορηγούνταν στην CELF με τρόπο που να αντισταθμίζει τα πρόσθετα έξοδα που συνεπάγονται οι μικρές παραγγελίες, το κατώτατο όριο αποδοτικότητας των οποίων είχε καθοριστεί ενδεικτικά στο ποσό των 500 FRF. Αυτό το κατώτατο όριο αποτελούσε ένα σημείο αναφοράς που δεν σήμαινε ότι κάθε παραγγελία αξίας από 0 έως 500 FRF έπρεπε να τοποθετείται ακριβώς στο κατώτατο όριο αποδοτικότητας. Ορισμένες παραγγελίες αξίας 500 FRF θα ήταν ενδεχομένως αποδοτικές, ενώ ορισμένες άλλες δεν ήταν. Όλα εξαρτιόνταν από τον αριθμό τίτλων και βιβλίων που περιελάμβανε η παραγγελία, από το χαρακτήρα αυτών των βιβλίων, την ποιότητα της παραγγελίας, από το αν ο πελάτης είχε ή δεν είχε την εγγύηση της COFACE, καθώς και από τα μέσα και τις προθεσμίες πληρωμής.

(113) Οι γαλλικές αρχές διευκρινίζουν ότι αυτό που αντιθέτως φαινόταν σίγουρο ήταν ότι το τμήμα της αγοράς των παραγγελιών αξίας από 0 έως 500 FRF δεν ήταν συνολικά αποδοτικό και δεν θα καλυπτόταν, καταρχήν, από κάποια εταιρεία η οποία θα ελάμβανε υπόψη της αποκλειστικά τα κριτήρια οικονομικής αποδοτικότητας. Προβάλλουν το τελευταίο επιχείρημα σε σχέση με μια ανάλυση κόστους με βάση το έτος αναφοράς 1994.

(114) Όπως δείχνουν οι πίνακες 2α και 2β, οι γαλλικές αρχές τονίζουν ότι η CELF αναγκάστηκε κατά τη τελευταία έτη, και ειδικότερα από τότε που άρχισε η οικονομική αποδέσμευσή τους από το 1996/1997, να διαφοροποιήσει τις δραστηριότητές της, κυρίως αναπτύσσοντας μια αποδοτική πελατεία που αποτελείται από μεγάλα βιβλιοπωλεία και θεσμικούς πελάτες, όπως βιβλιοθήκες, πανεπιστήμια ή ακόμη και πολιτιστικά κέντρα. Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε μείωση του κύκλου εργασιών από «μικρούς λογαριασμούς» καθώς και μείωση του αριθμού των πελατών. Παράλληλα, διαπιστώθηκε συνολική αύξηση του κύκλου εργασιών της CELF. Οι γαλλικές αρχές επιβεβαιώνουν ότι, υπό αυτούς τους όρους, η επεξεργασία των μικρών παραγγελιών ήταν για τη CELF ένας παράγοντας επιβράδυνσης της δραστηριότητας.

Σύνθεση του κύκλου εργασίων της CELF

I. Πίνακας 2α -το παράδειγμα της Γερμανίας

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Το 3,4 % του κύκλου εργασιών της CELF αντιπροσωπεύει το 27,2 % των ενεργών μικρών λογαριασμών πελατών

	1999	2000	2001
Κύκλος εργασιών	2 331 713 FRF	2 548 430 FRF	2 906 533 FRF
Αριθμός πελατών	593	561	444
ΚΕ<5 000 FRF	480	462	344
ΚΕ<10 000 FRF	47	35	38
ΚΕ+ 100 000FRF	0	2	4

[37] Παραδείγματος χάρη· Ensemble baroque Limoge, monastère Sainte Madeleine ….

II. Πίνακας 2β - Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Λογαριασμοί πελατών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας			
	1999	2000	2001
Κύκλος εργασιών	15 253 754 FRF	14 241 785 FRF	14 436 006 FRF
Αριθμός ενεργών πελατών	1 567	1 440	1 249
ΚΕ<5 000 FRF	1 059	950	782
ΚΕ<10 000 FRF	162	154	139
ΚΕ+ 100 000FRF	19	15	18

V. **ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

(115) Η CELF και η SIDE είναι δύο ανταγωνίστριες εταιρείες εγκατεστημένες στη Γαλλία που ασκούν κυρίως μια δραστηριότητα παραγγελιοδόχου εξαγωγών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα ([38]). Η δραστηριότητα αυτή συνίσταται στη διάδοση ([39]) βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, με στόχο την ικανοποίηση των παραγγελιών μικρών πωλητών λιανικής (μικρά βιβλιοπωλεία ή οργανισμοί όπως οι βιβλιοθήκες ή τα πανεπιστήμια) κατ' εξοχή προς τις μη γαλλόφωνες χώρες και περιοχές. Για τις περιοχές όπως αυτές του γαλλόφωνου Βελγίου, του Καναδά και της Ελβετίας, η διάδοση βιβλίων εξασφαλίζεται από τους ίδιους τους εκδότες ή μέσω δικτύων διανομής, εφόσον ο όγκος της αγοράς είναι αρκετά μεγάλος για να επενδύσουν οι επιχειρήσεις σε ολοκληρωμένα δίκτυα διανομής. Αυτός ο τύπος υπηρεσίας συμβάλλει στην εξασφάλιση της άριστης διάδοσης των έργων.

(116) Η SIDE και οι γαλλικές αρχές εξηγούν ότι ο παραγγελιοδόχος συνήθως συγκεντρώνει επιμέρους παραγγελίες που αφορούν μικρό όγκο βιβλίων, η επεξεργασία των οποίων θα ήταν υπερβολικά δαπανηρή για τους εκδότες και τις παραδοσιακές εταιρείες διανομής. Η παροχή αυτής της υπηρεσίας επιτρέπει στους πελάτες, ανεξάρτητα αν είναι βιβλιοπωλεία ή θεσμικοί φορείς, να μην απευθύνονται σε πολλούς προμηθευτές.

(117) Παράλληλα, οι παραγγελίες απευθύνονται στους εκδότες και/ή διανομείς οι οποίοι έχουν με τον τρόπο αυτό ένα μόνο σημείο παράδοσης: τον παραγγελιοδόχο. Επίσης, οι παραγγελιοδόχοι επιτυγχάνουν, χάρη σε αυτό τον τύπο υπηρεσιών, εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος αποφεύγοντας τη διατήρηση σχέσεων με πολλούς πελάτες οι οποίοι παρουσιάζουν, εξ ορισμού, μεγάλη γεωγραφική διασπορά.

(118) Οι παραγγελιοδόχοι εξαγωγών είναι, συνεπώς, βασικοί φορείς παροχής υπηρεσιών για το δίκτυο της εξαγωγής των βιβλίων προς τις χώρες με μη τακτική, κατακερματισμένη ή/και μικρού όγκου ζήτηση. Η προσφυγή στις υπηρεσίες ενός παραγγελιοδόχου εξαγωγών αποτελεί, λοιπόν, συχνά το μοναδικό μέσο ενός αγοραστή (ο οποίος δεν είναι ποτέ ο τελικός πελάτης) που είναι εγκατεστημένος σε μια μη γαλλόφωνη χώρα να υποβάλει και να παραλάβει τις παραγγελίες του. Η υπηρεσία του παραγγελιοδόχου συμβάλλει στη μείωση των πάγιων εξόδων που συνδέονται με την επεξεργασία της κάθε παραγγελίας.

(119) Στην προκειμένη περίπτωση, οι γαλλικές αρχές έθεσαν σε εφαρμογή το επίμαχο Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών για να στηρίξουν, στο πλαίσιο της αγοράς των παραγγελιών εξαγωγής, τις μικρές παραγγελίες αξίας κατώτερης ή ίσης των 500 FRF, οι οποίες θεωρούνται εξ ορισμού μη αποδοτικές. Πρέπει, συνεπώς, να ελεγχθεί αν αυτό το μη κοινοποιηθέν «πρόγραμμα», μοναδικός δικαιούχος του οποίου ήταν στην πράξη η CELF, ήταν συμβατό με τις διατάξεις της συνθήκης.

A. *ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 87 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ*

1. Τα επίμαχα μέτρα είναι ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ

(120) Το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ορίζει ότι «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα συνθήκη ορίζει άλλως».

(121) Το εξεταζόμενο μέτρο παρέχει πλεονέκτημα στη CELF, εφόσον πρόκειται για επιδότηση που αποσκοπεί στη μείωση του κόστους εκτέλεσης των μικρών παραγγελιών. Αυτό, εξάλλου, δεν αμφισβητήθηκε ποτέ από τις γαλλικές αρχές.

(122) Το μέτρο χρηματοδοτείται από δημοσιονομικούς πόρους που διαχειρίζεται η Διεύθυνση Βιβλίου και Ανάγνωσης του Υπουργείου Πολιτισμού, δηλαδή μέσω κρατικών πόρων.

(123) Έχει ως αποδέκτες τους παραγγελιοδόχους βιβλίων και, στην πράξη, από αυτό ωφελήθηκε μόνο η CELF. Είναι συνεπώς επιλεκτικό μέτρο.

(124) Όσον αφορά κατά πόσο το επίμαχο μέτρο επηρέασε τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και προκάλεσε στρέβλωση του ανταγωνισμού, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα ακόλουθα.

([38]) Η CELF είναι αποκλειστικά παραγγελιοδόχος για τα βιβλία στη γαλλική γλώσσα, στοιχείο το οποίο δεν ισχύει για τη SIDE η οποία εμπορεύεται επίσης και βιβλία σε ξένες γλώσσες.

([39]) Η δραστηριότητα της CELF, σε αντίθεση με τη δραστηριότητα της SIDE, προσανατολίζεται αποκλειστικά προς τις εξαγωγές.

(125) Η ενίσχυση χορηγείται σε γάλλους παραγγελιοδόχους οι οποίοι εξάγουν βιβλία στη γαλλική γλώσσα κυρίως σε μη γαλλόφωνες χώρες. Οι εν λόγω γάλλοι παραγγελιοδόχοι έχουν, συνεπώς, ανταγωνιστική σχέση, τουλάχιστον δυνητικά, με άλλους παραγγελιοδόχους εξαγωγών γαλλόφωνων βιβλίων που είναι εγκατεστημένοι σε άλλες γαλλόφωνες χώρες της Κοινότητας (κατά κύριο λόγο στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο). Εντούτοις, πρέπει να αναφερθεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της μεγάλης διαφοράς του όγκου των γαλλόφωνων βιβλίων που εξάγονται σε μη γαλλόφωνες χώρες από τη Γαλλία, αφενός, και από το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, αφετέρου, η προκληθείσα από την επίμαχη ενίσχυση στρέβλωση του ανταγωνισμού στην αγορά είναι πολύ περιορισμένη.

(126) Η ενίσχυση μπορεί επίσης να προκαλέσει στρέβλωση ανταγωνισμού και να επηρεάσει τις συναλλαγές έχοντας έμμεσες επιπτώσεις στις άλλες δραστηριότητες της CELF. Οι εν λόγω δραστηριότητες, ωστόσο, φαίνεται να περιορίζονται στη διάδοση του βιβλίου στο εξωτερικό και ο ιστότοπος της CELF ([40]) αναφέρει σαφώς ότι η εταιρεία αυτή δεν πραγματοποιεί πωλήσεις ούτε στη Γαλλία ούτε σε ιδιώτες. Η επίμαχη ενίσχυση χορηγήθηκε στη CELF στο πλαίσιο του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών» που είχε στόχο να εξασφαλίσει την εξυπηρέτηση όλων των παραγγελιών, ανεξαρτήτως του ποσού το οποίο αφορούν, οι οποίες προέρχονται από βιβλιοπωλεία του εξωτερικού που είναι εγκατεστημένα σε μη γαλλόφωνες περιοχές. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο επίμαχος μηχανισμός μπορούσε να ωφελήσει τους αγοραστές και τους εκδότες γαλλόφωνων βιβλίων, εφόσον οι πρώτοι μπορούσαν να επωφεληθούν από προσιτές τιμές και διευκολύνονταν οι πωλήσεις των εκδοτών. Όμως, ένας τέτοιος επηρεασμός των συναλλαγών είναι εξαιρετικά έμμεσος και, σε τελική ανάλυση πολύ περιορισμένος, λαμβανομένης υπόψη της πολύ μικρής δυνατότητας υποκατάστασης μεταξύ των βιβλίων στη γαλλική γλώσσα και των βιβλίων σε άλλες γλώσσες.

(127) Υπό αυτές τις συνθήκες, η χορηγηθείσα στη CELF ενίσχυση συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, εφόσον πληροί τους τέσσερις ουσιαστικούς όρους της έννοιας της ενίσχυσης. Πρέπει, ωστόσο, να αναφερθεί ότι η επίπτωση στις συναλλαγές και η προκληθείσα από το επίμαχο μέτρο στρέβλωση του ανταγωνισμού είναι πολύ μικρές.

(128) Εξάλλου, πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 παράγραφος 3 της συνθήκης, τα κράτη μέλη οφείλουν να ενημερώνουν τη Επιτροπή έγκαιρα για τις προθέσεις τους να θεσπίσουν ενισχύσεις.

(129) Όμως, η γαλλική κυβέρνηση δεν κοινοποίησε το επίμαχο πρόγραμμα, ούτε και την ενίσχυση υπέρ της CELF για την εκτέλεση μικρών παραγγελιών, πριν τη χορήγηση της ενίσχυσης. Συνεπώς, οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν παράνομα.

(130) Επιπλέον, εφόσον το Πρωτοδικείο ακύρωσε εν μέρει την πρώτη απόφαση της Επιτροπής της 18 Μαΐου 1993 και, στη συνέχεια, την απόφαση 1999/133/ΕΚ, η οποία επέτρεπε τις χορηγηθείσες στη CELF ενισχύσεις, η ενίσχυση η οποία είχε χορηγηθεί στη CELF για την εκτέλεση των μικρών παραγγελιών εξακολουθούσε να θεωρείται παράνομη.

([40]) www.celf.fr

(131) Στο σημείο αυτό πρέπει να ελεγχθεί αν μία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 87 ήταν εφαρμοστέα στην προκειμένη περίπτωση, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η εξαίρεση των επίμαχων μέτρων από τη γενική απαγόρευση η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου.

2. Εκτίμηση των μέτρων βάσει των διατάξεων του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης

(132) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 2 της συνθήκης δεν είναι εφαρμοστέες στην προκειμένη περίπτωση, διότι τα επίμαχα μέτρα δεν αποσκοπούσαν προδήλως στην επίτευξη των καθορισθέντων στόχων. Η ενίσχυση δεν πληρούσε ούτε τους όρους που καθορίζονται από την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης, εφόσον δεν είχε στόχο να ευνοήσει την ανάπτυξη των περιφερειών ώστε να μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διάταξη. Ούτε η παρέκκλιση που προβλέπεται στο στοιχείο β) της παραγράφου 3 του άρθρου 87 σχετικά με τις ενισχύσεις για την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος θα ήταν δυνατό να εφαρμοστεί στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον το εν λόγω μέτρο δεν αποσκοπούσε στην προώθηση σχεδίου αυτού του τύπου. Εφόσον η ενίσχυση δεν αποσκοπούσε ούτε και στην άρση μιας σοβαρής διαταραχής της γαλλικής οικονομίας, δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί στην προκειμένη περίπτωση ούτε και η παρέκκλιση που προβλέπεται στη δεύτερη φράση του στοιχείου β) της παραγράφου 3 του άρθρου 87. Τέλος, δεν είναι δυνατό να γίνει επίκληση ούτε του στοιχείου γ) παράγραφος 3 του άρθρου 87 αναφορικά με ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, διότι η εξεταζόμενη ενίσχυση δεν επεδίωκε περιφερειακούς ή οριζόντιου χαρακτήρα στόχους και η Επιτροπή θεωρεί ότι η εν λόγω διάταξη δεν θα ήταν δυνατό να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη περίπτωση σε τομεακή βάση.

(133) Αντιθέτως, η παράγραφος 3 στοιχείο δ) του ίδιου άρθρου 87 ορίζει ότι: «Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά [...] οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον».

(134) Πράγματι, ο πολιτιστικός στόχος των επίμαχων μέτρων, ο οποίος αναγνωρίστηκε σε ένα πρώτο στάδιο από την προσφεύγουσα ([41]), έχει γίνει αποδεκτός από την Επιτροπή στην απόφαση της 18 Μαΐου 1993 και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκε από το Πρωτοδικείο στην απόφασή του της 18 Σεπτεμβρίου 1995 και επαναβεβαιώθηκε από την απόφαση 1999/133/ΕΚ και δεν τέθηκε υπό αμφισβήτηση από την ακυρωτική απόφαση του Πρωτοδικείου της 28 Φεβρουαρίου 2002.

(135) Ο στόχος αυτός επιβεβαιώνεται σαφώς από τη γαλλική κυβέρνηση η οποία επιθυμούσε να ασκήσει μια ενεργό πολιτική με στόχο να ευνοήσει τη διάδοση βιβλίων στη γαλλική γλώσσα σε ολόκληρο τον κόσμο. Η βούληση αυτή εντάσσεται σε ένα γενικότερο ρεύμα ολοένα και μεγαλύτερης προσπάθειας για τη διατήρηση και την ενδυνάμωση της πολιτιστικής πολυμορφίας σε διεθνές επίπεδο.

([41]) Επιστολή του διοικητικού συμβουλίου της SIDE στην Επιτροπή της 7 Σεπτεμβρίου 1992.

(136) Η Επιτροπή έχει ήδη εκφράσει την άποψή της γι' αυτό το θέμα στην ανακοίνωσή της στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Για μια διεθνή νομική πράξη σχετικά με την πολιτιστική πολυμορφία» ([42]). Θεωρεί ότι η πολιτιστική πολυμορφία αποτελεί μείζον θέμα των διεθνών συνομιλιών στο πλαίσιο των διεθνών και περιφερειακών οργανισμών και δίνει απάντηση σε μια αυξανόμενη ανησυχία της κοινωνίας των πολιτών και των κυβερνήσεων ως προς τη διατήρηση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων, ως κοινή κληρονομικά των πληθυσμών.

(137) Η διατήρηση και προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας περιλαμβάνονται στις θεμελιώδεις αρχές του ευρωπαϊκού προτύπου. Έχουν εγγραφεί στη συνθήκη ΕΚ, στο άρθρο 151 παράγραφος 1 το οποίο ορίζει: «Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη των πολιτισμών των κρατών μελών και σέβεται την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά», ή ακόμα στο άρθρο 151 παράγραφος 4 που ορίζει ότι: «Η Κοινότητα, όταν αναλαμβάνει δράσεις δυνάμει άλλων διατάξεων της παρούσας συνθήκης, λαμβάνει υπόψη της τις πολιτιστικές πτυχές, αποβλέποντας ειδικότερα στο σεβασμό και στην προώθηση της πολυμορφίας των πολιτισμών της».

(138) Η συνθήκη απαιτεί από την Κοινότητα και τα κράτη μέλη που την αποτελούν να προωθούν την πολιτιστική πολυμορφία στο πλαίσιο των διεθνών σχέσεών τους, για να συμβάλλουν σε μια παγκόσμια τάξη που θα έχει ως θεμέλια τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ειρηνική συνύπαρξη και το διάλογο μεταξύ των πολιτισμών. Οι γαλλικές αρχές, με το να ευνοούν και να στηρίζουν χρηματοδοτικά τη διάθεση γαλλόφωνων έργων, εφάρμοσαν μια πολιτιστική πολιτική που ανταποκρίνεται στους στόχους της συνθήκης.

(139) Υπό αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις που χορήγησαν οι γαλλικές αρχές στη CELF για να εξασφαλισθεί η διάδοση βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, ανεξάρτητα από τη χρηματική αξία της παραγγελίας, επεδίωκαν σαφώς ένα πολιτιστικό στόχο όπως αυτός ορίζεται από τις διατάξεις της συνθήκης.

3. ΤΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟ ΤΩΝ ΕΠΙΜΑΧΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

(140) Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης, οι ενισχύσεις που αποσκοπούν στην προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον.

α) ***Προκαταρκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής αναφορικά με τις απόψεις των τρίτων μερών***

(141) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι τα τρίτα μέρη που εκδήλωσαν ενδιαφέρον μετά τη δημοσίευση της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας, με εξαίρεση τη SIDE και τη CELF, δεν παρουσιάζονται ως παραγγελιοδόχοι εξαγωγών, αλλά μάλλον ως εταιρείες παροχής ειδικευμένων υπηρεσιών «χονδρικής διανομής». Κανένα από τα τρίτα μέρη που παρενέβησαν δεν ανέφερε ότι υπέβαλε αίτηση στο Υπουργείο Πολιτισμού για να λάβει τις επίμαχες ενισχύσεις.

(142) Από πολλές απόψεις τρίτων μερών συνάγεται ότι ο μηχανισμός στήριξης που έθεσαν σε εφαρμογή οι γαλλικές αρχές δεν αμφισβητήθηκε, τουλάχιστον σε ένα πρώτο στάδιο, από τους επαγγελματίες του κλάδου που εξέφρασαν την άποψή τους.

(143) Επίσης, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα, όπως και τα τρίτα μέρη, σε καμία περίπτωση δεν αγνοούσε τις ενισχύσεις τις οποίες ελάμβανε η CELF ήδη από τη σύστασή της το 1980. Όμως, μόλις το 1991 ([43]) η SIDE υπέβαλε αίτηση στο Υπουργείο Πολιτισμού να χορηγηθούν και σε αυτήν οι επίμαχες ενισχύσεις, ενώ η προσφυγή στην Επιτροπή ασκήθηκε πολλούς μήνες αργότερα, το Μάρτιο του 1992.

(144) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι απόψεις των τρίτων μερών είναι επικριτικές κατά κύριο λόγο ως προς την πολιτική της CELF να διαφοροποιήσει τις δραστηριότητές της ([44]). Κατηγορείται η CELF ότι με την πάροδο του χρόνου και την υποστήριξη των εκδοτών που της παραχωρούσαν προτιμησιακές εκπτώσεις, εισέδυσε και σε άλλες αγορές εκτός από αυτήν για την οποία είχε αρχικά συσταθεί, δηλαδή την αγορά των μικρών παραγγελιών.

(145) Από τα προσκομισθέντα δικαιολογητικά έγγραφα, συνάγεται ότι, κατά τη σύστασή της, η CELF εξυπηρετούσε μόνο τα βιβλιοπωλεία. Αρκετά αργότερα, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, άρχισε να αναζητεί και διαφορετική πελατεία. Εντούτοις, από πουθενά δεν συνάγεται ότι η διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων της CELF χρηματοδοτήθηκε χάρη στις επίμαχες επιδοτήσεις· το αντίθετο μάλιστα, εφόσον οι εν λόγω επιδοτήσεις είχαν ως αποκλειστικό στόχο την αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους που προκαλείται από την εξυπηρέτηση των μικρών παραγγελιών, όπως αποδεικνύεται στις παραγράφους 198 και επόμενες.

(146) Ορισμένα τρίτα μέρη, που παρουσιάζονται ως χονδρικοί εξαγωγείς βιβλίων ή ως βιβλιοπωλεία εξαγωγής, υποστηρίζουν ότι οι ενισχύσεις δεν χρησίμευαν στην ικανοποίηση της ζήτησης, χωρίς ωστόσο να προσκομίσουν στοιχεία που να στηρίζουν αυτούς τους ισχυρισμούς.

(147) Τέλος, ορισμένα τρίτα μέρη ισχυρίστηκαν ότι η CELF αξιοποιούσε πλεονεκτήματα που απέρρεαν από τις προνομιακές σχέσεις τις οποίες διατηρούσε με ορισμένους δημόσιους οργανισμούς, όπως η France édition. Ιδιαίτερα η Hexalivre επέκρινε τη στάση της France édition να παραχωρήσει προνομιακή μεταχείριση στη CELF εξασφαλίζοντάς της πρόσβαση στον εκθεσιακό χώρο της στις διεθνείς εμπορικές εκθέσεις, το οποίο αρνήθηκε να πράξει για την Hexalivre.

(148) Η Επιτροπή διαπίστωσε, όπως επιβεβαιώνουν τα έγγραφα που κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές ότι η CELF, η οποία είναι μέλος της France édition, πλήρωνε τόσο για τη μίσθωση του χώρου στο περίπτερο της France édition, όσο και για τους καταλόγους που παρήγγειλε στην France édition. Σε κάθε περίπτωση, όπως απεκάλυψαν οι γαλλικές αρχές, οι σχέσεις αυτού του τύπου δεν αφορούσαν κατά κανένα τρόπο τις δημόσιες αρχές.

([42]) COM(2003) 520 τελικό.

([43]) Επιστολές της SIDE της 22ας Μαΐου και της 4 Ιουνίου 1991.

([44]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 81.

(149) Εντούτοις, επειδή τα στοιχεία αυτά δεν έχουν περιληφθεί στην απόφαση για την κίνηση διαδικασίας της 30 Ιουλίου 1996, δεν αφορούν την προβληματική των «μικρών παραγγελιών». Συνεπώς, η Επιτροπή δεν θα λάβει θέση σε αυτό το ζήτημα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

(150) Οι γαλλικές αρχές κατηγορήθηκαν επίσης ότι ευνοούσαν τη CELF μέσω παραγγελιών του δημοσίου. Οι ισχυρισμοί αυτοί αφορούν ειδικότερα την παρεχόμενη στήριξη στην εφαρμογή του προγράμματος «νέες εκδόσεις», που το διαχειρίζεται το Υπουργείο Εξωτερικών, καθώς και το ρόλο των παραγγελιών που έκαναν ενώσεις συνδεόμενες με το Υπουργείο Συνεργασίας όπως η *Ένωση για την ανάπτυξη του γαλλικού πνεύματος* (ADPF) και η Ένωση για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και του πολιτισμού στην Αφρική και τη Μαδαγασκάρη (AUDECAM).

(151) Επειδή τα στοιχεία αυτά δεν έχουν περιληφθεί στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας της 30 Ιουλίου 1996, δεν αφορούν την προβληματική για τις «μικρές παραγγελίες». Έτσι, η Επιτροπή δεν θα λάβει θέση γι' αυτό το ζήτημα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

(152) Τέλος, η SIDE καταγγέλλει «το συνολικό πλέγμα ενισχύσεων τις οποίες λαμβάνει όχι μόνο η CELF, αλλά και διάφοροι οργανισμοί στους οποίους συμμετέχουν, όπως και αυτή, οι εκδότες και οι δημόσιες αρχές σε συνθήκες απόλυτης αδιαφάνειας» και την πολιτιστική πολιτική που ασκούν οι δημόσιες αρχές γενικά.

(153) Για να στηρίξει τα επιχειρήματά της, η SIDE προσκόμισε ιδίως έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου του Νοεμβρίου 1996. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η έκθεση αυτή περιέχει κυρίως επικρίσεις γενικού χαρακτήρα ως προς τον τρόπο χορήγησης των ενισχύσεων για τον πολιτισμό στη Γαλλία. Δεν περιέχει κανένα στοιχείο για τις ενισχύσεις οι οποίες χορηγήθηκαν στη CELF για την εξυπηρέτηση των μικρών παραγγελιών. Η CELF αναφέρεται αποκλειστικά σε σχέση με το πρόγραμμα page à page και τη δράση programme plus, προγράμματα που εγκρίθηκαν από το Πρωτοδικείο στην απόφασή του της 18 Σεπτεμβρίου 1995 ([45]).

(154) Υπό αυτούς τους όρους, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συμπεράσματα της έκθεσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν μπορούν να βοηθήσουν την εκτίμησή της στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας. Εν πάση περιπτώσει, οι επικρίσεις γενικού περιεχομένου που διατύπωσε η SIDE σχετικά με τη γαλλική πολιτική στον τομέα των ενισχύσεων για τον πολιτισμό δεν τέθηκαν υπό αμφισβήτηση στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας της 30 Ιουλίου 1996 σχετικά με το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» και κατά συνέπεια η Επιτροπή δεν θα αποφασίσει γι' αυτό το ζήτημα στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

β) *Απάντηση στους συναφείς ισχυρισμούς που διατύπωσε η SIDE*

(155) Κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας εξέτασης των ενισχύσεων, η SIDE έθεσε ορισμένα ειδικά ερωτήματα σχετικά με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της CELF και με τα πλεονεκτήματα που αποκόμιζε χάρη στη «διαχείριση δημόσιων προγραμμάτων». Η SIDE αμφισβητεί επίσης ένα σύνολο ειδικών πλεονεκτημάτων που συνδέονται με τις προνομιακές σχέσεις τις οποίες διατηρούσε η CELF με τις δημόσιες αρχές.

Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της CELF το 1980

(156) Πρέπει να επισημανθεί ότι το μετοχικό κεφάλαιο της CELF αυξήθηκε το 1980 από 80 500 FRF σε 1 280 500 FRF. Η πράξη χρηματοδοτήθηκε, αφενός, από την ADEF κατά 50 % και, αφετέρου, από τους μετόχους (ιδιώτες) της CELF κατά 50 %.

(157) Ο κύριος στόχος της ADEF, στην οποία συμμετέχουν ορισμένοι εκδότες, ήταν να ενθαρρύνει την παρουσία των βιβλίων στη γαλλική γλώσσα στο εξωτερικό και να στηρίξει τις επενδύσεις των εκδοτών και των εξαγωγέων. Η ένωση έλαβε δημόσια χρηματοδότηση από το Υπουργείο Πολιτισμού.

(158) Αφού ανέλυσε τα έγγραφα που της υπέβαλαν οι γαλλικές αρχές, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση, αλλά ήταν απλά μια απόκτηση συμμετοχής. Πράγματι, ούτε αμφισβητείται ούτε είναι δυνατό να αμφισβητηθεί ότι ιδιώτες επενδυτές συμμετείχαν στη σύσταση της επιχείρησης με τη σημερινή της μορφή. Το Υπουργείο Πολιτισμού δεν συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της CELF και της ADEF, που είναι ασφαλώς ένωση χρηματοδοτούμενη εν μέρει από το κράτος, αλλά ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής σε μια οικονομία της αγοράς. Η συμμετοχή της ADEF εμπίπτει πράγματι πλήρως στο σημείο 3.2, τρίτη περίπτωση της ανακοίνωσης της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης ΕΚ για την απόκτηση συμμετοχής του δημοσίου ([46]). Υπό αυτούς τους όρους, η εξεταζόμενη πράξη δεν εμπεριείχε στοιχείο κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

(159) Επιπλέον, είχε ήδη παρέλθει περίοδος μεγαλύτερη της δεκαετίας από τότε που πραγματοποιήθηκε η εν λόγω αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, όταν η SIDE έστειλε την πρώτη επιστολή της στην Επιτροπή, στις 20 Μαρτίου 1992, και η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες από τις γαλλικές αρχές με επιστολή της 2ας Απριλίου 1992. Κατά συνέπεια και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ ([47]), η Επιτροπή δεν μπορούσε να διατάξει την ακύρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, έστω και αν επρόκειτο για κρατική ενίσχυση.

Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της CELF μέσω της ADEF το 1993

(160) Η SIDE καταγγέλλει επίσης ότι χορηγήθηκε ενίσχυση στη CELF το 1993 μέσω εκχώρησης μετοχών της ADEF στο SNE το οποίο συνεργάζεται με την CELF.

([45]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 10.

([46]) Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 9- 1984.

([47]) ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

(161) Στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στις 5 Δεκεμβρίου 2003, η SIDE επισήμαινε στην Επιτροπή ότι όφειλε, με βάση τα γραπτά στοιχεία που είχε υποβάλει κατά την ακρόαση της 4 Ιουλίου 2001 να αποφανθεί για τις ενισχύσεις οι οποίες, κατά την άποψή της, είχαν χορηγηθεί στην CELF κατά την εκκαθάριση της ADEF τον Ιούνιο του1993.

(162) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το σημείο αυτό δεν περιλαμβανόταν στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας της 30 Ιουλίου 1996. Κατά συνέπεια, δεν θα αποφανθεί επί αυτού του ζητήματος στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

Πλεονεκτήματα της CELF που συνδέονται με τη «διαχείριση δημοσίων προγραμμάτων»

(163) Η SIDE εξηγεί ότι η CELF κατόρθωσε να παραμείνει στην αγορά και να συνεχίσει να προσφέρει στους πελάτες της έκπτωση του ίδιου τύπου, παρά την κατάργηση του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών», διότι συνεχίζει να λαμβάνει πολλαπλές δημόσιες επιδοτήσεις, μέσω προγραμμάτων όπως *À l'Est de l'Europe* το οποίο αντικατέστησε το πρόγραμμα *Page à page*, ή ακόμη το *Programme plus*, τα οποία χρηματοδοτούνταν με διαρκώς αυξανόμενα ποσά.

(164) Πρέπει να υπενθυμιστεί ότι τα προγράμματα αυτά, τα οποία έχουν ήδη εγκριθεί από την Επιτροπή με την απόφαση της 18 Μαΐου 1993, επικυρώθηκαν επίσης με την απόφαση της 18 Σεπτεμβρίου 1995 του Πρωτοδικείου ([48]).

(165) Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι τα ζητήματα αυτά δεν είχαν αναφερθεί στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας στις 30 Ιουλίου 1996. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν θα αποφανθεί επί αυτού του ζητήματος στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

γ) ***Ο χαρακτήρας της ενίσχυσης των μικρών παραγγελιών δεν μπορούσε να αλλοιώσει τους όρους των συναλλαγών και του ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό που να βλάπτει το κοινό συμφέρον***

i) *Ένας μηχανισμός που αποσκοπεί στην προώθηση μιας δραστηριότητας παραμελημένης από τον επαγγελματικό κλάδο*

(166) Το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» επινοήθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1980, σε μια στιγμή όπου ο επαγγελματικός κλάδος (ο όμιλος Hachette και οι Messageries du livre) επιθυμούσε να εγκαταλείψει την αγορά των παραγγελιών εξαγωγών. Ο επίμαχος μηχανισμός θεσπίστηκε για να ενθαρρύνει τους επιχειρηματίες του κλάδου να παρέμβουν στην αγορά έτσι ώστε να ικανοποιείται το σύνολο των παραγγελιών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα από βιβλιοπωλεία που είναι εγκατεστημένα σε μη γαλλόφωνες περιοχές.

(167) Πρώτον, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με ορισμένες απόψεις τρίτων μερών που έλαβαν μέρος στην παρούσα διαδικασία, το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» το οποίο πράγματι συνόδευσε τη σύσταση της CELF με τη σημερινή της μορφή, ήταν γνωστό στους επαγγελματίες του κλάδου οι οποίοι, τουλάχιστον σε ένα πρώτο στάδιο, το υποδέχτηκαν ευνοϊκά ([49]) ή τουλάχιστον δεν αντιτάχθηκαν σε αυτό, αλλά ούτε και επεδίωξαν να επωφεληθούν από αυτό.

(168) Η SIDE υποστηρίζει, από την πλευρά της, ότι το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» είχε ως αποκλειστικό αποδέκτη τη CELF. Κατά την άποψή της, αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι το Υπουργείο Πολιτισμού αρνήθηκε τη συμμετοχή της το 1991. Ταυτόχρονα, η SIDE δεν αμφισβητεί ότι η απόρριψη της αίτησής της για τη χορήγηση ενισχύσεων ήταν δικαιολογημένη λόγω της δικής της άρνησης να συμμορφωθεί με την υποχρέωση διαφάνειας για να μπορέσει να λάβει τις εν λόγω ενισχύσεις.

(169) Εξάλλου, το 1996, μετά την ακύρωση της απόφασης της Επιτροπής της 18 Μαΐου 1993, το Υπουργείο Πολιτισμού, επιθυμώντας να τερματίσει τη διαδικασία, υπενθύμισε στη SIDE ότι το καθεστώς ενισχύσεων στις μικρές παραγγελίες δεν απευθυνόταν λόγω του χαρακτήρα του αποκλειστικά στη CELF. Της πρότεινε, με επιστολή της 3 Σεπτεμβρίου 1996, ακρόαση για να εξετασθεί εάν ήταν σε θέση να παρέχει υπό τους ίδιους όρους διαφάνειας τις ίδιες υπηρεσίες με αυτές που παρείχε η CELF.

(170) Σε συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 1996, οι διευθύνοντες της SIDE αρνήθηκαν την πρόταση που τους υποβλήθηκε. Δήλωσαν στο Υπουργείο Πολιτισμού ότι αρνούνταν να συμμετέχουν σε ένα πρόγραμμα τη συμβατότητα του οποίου με το κοινοτικό δίκαιο θα μπορούσε να αμφισβητήσει η Επιτροπή.

(171) Για να στηρίξει την επιχειρηματολογία της, η SIDE προσκόμισε έκθεση του Εθνικού Ιδρύματος Πολιτικών Επιστημών που επικρίνει κατά κύριο λόγο την επιλογή των γαλλικών αρχών να μην καταβάλλουν απευθείας τις επιδοτήσεις στα βιβλιοπωλεία. Σχετικά, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι εθνικές αρχές διατηρούν την ελευθερία επιλογής του τρόπου επιδότησης τον οποίο θεωρούν καλύτερα προσαρμοσμένο στους επιδιωκόμενους στόχους, υπό την επιφύλαξη της τήρησης του σχετικού κοινοτικού δικαίου. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει την ακαταλληλότητα του προσκομισθέντος εγγράφου και τονίζει ότι και οι ίδιοι οι συντάκτες του αντιμετωπίζουν κριτικά τη δική τους αξιολόγηση ([50]).

(172) Τέλος, η SIDE υποστηρίζει ότι οι ενισχύσεις ήταν άσκοπες. Ως προς αυτό, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι δικαιούχοι της ενίσχυσης ήταν υποχρεωμένοι να εξυπηρετούν όλες τις παραγγελίες αξίας κατώτερης των 500 FRF. Αυτό διασφάλιζε την αποστολή των γαλλόφωνων βιβλίων σε όλα τα βιβλιοπωλεία, ακόμη και τα μικρότερα στις πιο απομακρυσμένες χώρες, έστω και αν η παραγγελία αφορούσε λίγα μόνο βιβλία που συχνά εκδίδονται από διαφορετικούς εκδοτικούς οίκους. Αυτό δεν εξασφαλιζόταν από τη SIDE η οποία, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν εξυπηρετούσε όλες τις χώρες.

(173) Με βάση τα ανωτέρω στοιχεία, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών» ήταν καταρχήν προσιτό σε κάθε επιχείρηση η οποία θα υπέβαλε αίτηση, υπό τον όρο ότι θα αποδεχόταν τους όρους για τη χορήγηση των ενισχύσεων. Επισημαίνει επίσης ότι η SIDE, από το 1996 και μετά, δήλωσε με σαφήνεια ότι δεν επιθυμούσε να συμμετάσχει στο πρόγραμμα. Υπό αυτούς τους όρους, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επίμαχες ενισχύσεις δεν συνιστούσαν διακριτική μεταχείριση και ότι η χορήγησή τους ήταν απαραίτητη για να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι από τις γαλλικές αρχές στόχοι.

([48]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 10.

([49]) Τουλάχιστον μέχρι το 1991. Βλέπε τις αιτιολογικές σκέψεις 79 και επόμενες.

([50]) Σελίδα 163 της κοινοποιηθείσας από τη SIDE έκθεσης.

(174) Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή πιστεύει ότι, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι μέχρι το 1996 οι επίμαχες ενισχύσεις είχαν ως αποκλειστικό αποδέκτη τη CELF, έγκειται στην αρμοδιότητα των γαλλικών αρχών να εκτιμήσουν ποια ήταν τα καταλληλότερα και χρήσιμα μέτρα για να επιτευχθεί με τον άριστο τρόπο ο επιδιωκόμενος στόχος, εφόσον οι εν λόγω ενισχύσεις δεν υπερέβαιναν το σημείο που ήταν απαραίτητο για την επίτευξη αυτού του στόχου, όπως αποδεικνύεται στη συνέχεια.

ii) *Έλεγχος της Επιτροπής με βάση τα αριθμητικά στοιχεία που κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές και η προσφεύγουσα*

Η αγορά των παραγγελιών εξαγωγής βιβλίων στη γαλλική γλώσσα

(175) Η CELF και η SIDE, στο πλαίσιο της δραστηριότητάς τους του παραγγελιοδόχου εξαγωγών, πραγματοποιούν διανομή βιβλίων σε μη γαλλόφωνες χώρες και περιοχές. Πράγματι, στις γαλλόφωνες χώρες, όπως το Βέλγιο, ο Καναδάς και η Ελβετία, η τοπική αγορά καλύπτεται από τους μεγάλους εκδοτικούς οίκους μέσω των θυγατρικών τους ή των αντιπροσώπων τους.

(176) Ο ρόλος των παραγγελιών εξαγωγών είναι, συνεπώς, τελείως οριακός σε αυτές τις αγορές που αποτελούν τις σημαντικότερες αγορές βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, δηλαδή στις τρεις προαναφερθείσες χώρες.

(177) Πράγματι, η CELF συστάθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '70 για να καλύψει τις ανάγκες μιας αγοράς που την εγκατέλειψαν οι επαγγελματίες του κλάδου εξαιτίας της μη αποδοτικότητας και η επίμαχη ενίσχυση είχε στόχο να στηρίξει ένα προδήλως μη αποδοτικό τμήμα της δραστηριότητας των παραγγελιοδόχων.

(178) Στην απόφασή της 1999/133/ΕΚ, η Επιτροπή είχε ορίσει ότι η αγορά στην οποία είχε εξετάσει τις επιπτώσεις της επίμαχης ενίσχυσης ήταν η αγορά της εξαγωγής βιβλίων στη γαλλική γλώσσα «γενικά». Το Πρωτοδικείο, αποδεχόμενο ως προς αυτό την επιχειρηματολογία της SIDE, απέρριψε αυτή την ανάλυση και έκρινε ότι η Επιτροπή είχε διαπράξει προφανές σφάλμα εκτιμήσεως, εφόσον η εξαγωγή βιβλίων στη γαλλική γλώσσα και η εκτέλεση παραγγελιών εξαγωγών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα δεν αποτελούσαν υποκατάστατες αγορές, αλλά χωριστές αγορές και η δεύτερη αγορά αποτελούσε τμήμα της πρώτης αγοράς.

(179) Η Επιτροπή, χωρίς να αμφισβητεί την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, παρατηρεί ότι τα δικαιολογητικά έγγραφα που προσκομίστηκαν κατά την εξέταση της υπόθεσης, τόσο από την SIDE ([51]) όσο και από τις εθνικές αρχές, αποδεικνύουν ότι οι μηχανισμοί διάδοσης στο εξωτερικό βιβλίων στη γαλλική γλώσσα είναι πολύ διαφορετικοί ([52]), συμπληρωματικοί, και ορισμένες φορές υποκατάστατοι, ενώ οι παραγγελίες εξαγωγής αντιπροσωπεύουν ένα από τα πολλά υφιστάμενα συστήματα.

(180) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η SIDE και οι γαλλικές αρχές φαίνεται να συμφωνούν αναγνωρίζοντας ότι δεν είναι πάντοτε εύκολο να οριοθετηθούν με ακρίβεια οι διάφορες αγορές στον συγκεκριμένο αυτό τομέα της διάδοσης του βιβλίου.

(181) Η SIDE αναφέρει, στις τελευταίες παρατηρήσεις της, ότι στην σχετική εθνική αγορά δραστηριοποιούνται γενικοί παραγγελιοδόχοι, όπως η ίδια και η CELF. Άλλες εταιρείες, τις οποίες προσδιορίζει μάλλον ως παραγγελιοδόχους παρά ως βιβλιοπώλες εξαγωγής ([53]), πραγματοποιούν επίσης πωλήσεις, οριακές, απευθείας στους τελικούς χρήστες και ο ανταγωνισμός που ασκούν στους δύο γενικούς παραγγελιοδόχους είναι τελείως οριακός.

(182) Οι γαλλικές αρχές συμμερίζονται εν μέρει την ανάλυση της SIDE, διευκρινίζοντας ωστόσο ότι τα βιβλιοπωλεία εξαγωγών τα οποία αναφέρει η προσφεύγουσα είναι στην πραγματικότητα ειδικευμένοι παραγγελιοδόχοι. Στον κατάλογο των δυνητικών ανταγωνιστών προσθέτουν και ορισμένα βιβλιοπωλεία που εκτελούν, έστω και περιστασιακά, παραγγελίες βιβλιοπωλείων που εξωτερικού. Οι γαλλικές αρχές διευκρινίζουν ότι τα βιβλιοπωλεία σε άμεση σύνδεση πρέπει να περιλαμβάνονται πλέον στους ανταγωνιστές των γενικών παραγγελιοδόχων, στοιχείο το οποίο η Επιτροπή θεωρεί σωστό, έστω και αν δεν υπάρχουν ακόμα διαθέσιμα ακριβή αριθμητικά στοιχεία ως προς τον όγκο των συναλλαγών που να αφορούν αυτό το τμήμα της αγοράς το οποίο συνδέεται με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

(183) Πρέπει να επισημανθεί ότι η SIDE κοινοποίησε στην Επιτροπή ορισμένα αριθμητικά στοιχεία για να αποδείξει τη *«δεσπόζουσα θέση»* που κατέχει η CELF ([54]) στο σχετικό τμήμα της αγοράς.

(184) Η Επιτροπή, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην παράγραφο 29 δεν θα αποφανθεί στην παρούσα απόφαση επί της καταγγελίας της SIDE, η οποία βασίζεται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, εφόσον αυτό το ζήτημα αποτελεί αντικείμενο χωριστής εξέτασης. Ως προς αυτό, πρέπει να διευκρινισθεί ότι η Επιτροπή απέστειλε στη SIDE, στις 7 Αυγούστου 2003, επιστολή που της ανακοίνωνε την πρόθεσή της να απορρίψει την καταγγελία της.

(185) Εντούτοις, χωρίς να προκαταλαμβάνουμε την τελική θέση που θα λάβει όσον αφορά το άλλο μέρος του φακέλου, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η CELF, διεπαγγελματική εταιρεία, συστάθηκε για να καλύψει τις ελλείψεις μιας αγοράς η οποία είχε εγκαταλειφθεί από τον επαγγελματικό κλάδο, γεγονός το οποίο δεν έχει αμφισβητηθεί κυρίως από τα τρίτα μέρη. Επίσης, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι η εταιρεία αυτή κατέχει υψηλότατα μερίδια αγοράς.

([51]) Η ίδια η SIDE αναφέρεται σε πολλές γραπτές παρατηρήσεις της, σε ενισχύσεις για τις εξαγωγές βιβλίων.

([52]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 90.

([53]) Επιστολές της 7 Σεπτεμβρίου 1992 και της 9 Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με τους «Αναγνώστες ξενόγλωσσων βιβλίων».

([54]) Το μερίδιο αγοράς της CELF αυξήθηκε από 86,60 % το 1992 σε 92,75 % το 2001, γεγονός που δείχνει ότι το ποσό των ενισχύσεων δεν επηρέασε τη θέση της CELF, εφόσον οι ενισχύσεις τις οποίες ελάμβανε μειώνονταν σταθερά από το 1996/1997.

(186) Εντούτοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μερίδιο αγοράς της CELF δεν συνδέεται άμεσα με το ζήτημα της χορήγησης των ενισχύσεων. Η Επιτροπή οφείλει αποκλειστικά να ελέγξει τη συμβατότητα της ενίσχυσης στην αγορά των παραγγελιών εξαγωγής με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης.

Ορθότητα της έννοιας των «μικρών παραγγελιών» στο πλαίσιο της αγοράς των παραγγελιών εξαγωγών

(187) Η εκτέλεση παραγγελιών εξαγωγών βιβλίων αποσκοπεί στην ικανοποίηση εμπορικά ασήμαντων παραγγελιών. Η αγορά αυτή είχε εγκαταλειφθεί στα τέλη της δεκαετίας του '70 από τους παραδοσιακούς εκδότες και διανομείς, διότι δεν ήταν αρκούντως αποδοτική. Η εκτέλεση παραγγελιών εξαγωγών αφορά, συνεπώς, σε κάθε περίπτωση, μικρές παραγγελίες.

(188) Η SIDE και οι γαλλικές αρχές συμφωνούν ως προς τον ορισμό της εν λόγω υπηρεσίας. Αντιθέτως, έχουν διαφορετικές απόψεις ως προς τον ορισμό, στο πλαίσιο της αγοράς των παραγγελιών εξαγωγών, των «λιγότερο σημαντικών» παραγγελιών (π.χ. παραγγελία ενός φθηνού βιβλίου από ένα αφρικανικό βιβλιοπωλείο), οι οποίες συνεπάγονται πρόσθετο κόστος που καθιστά ασύμφορη την παροχή της υπηρεσίας.

(189) Το Υπουργείο Πολιτισμού είχε καθορίσει ως κατώτατο ποσό των «μικρών παραγγελιών» που έπρεπε να επιδοτούνται τα 500 FRF (76,22 ευρώ). Οι γαλλικές αρχές επέμεναν ότι ορισμένες παραγγελίες αξίας μικρότερης των 500 FRF θα μπορούσαν να είναι αποδοτικές, ενώ ορισμένες άλλες, αξίας μεγαλύτερης αυτού του ποσού, ενδεχομένως δεν θα ήταν. Στόχος ήταν να βρεθεί μια οικονομικά αποδεκτή μέθοδος, έτσι ώστε οι επιχειρηματίες να θελήσουν να αναλάβουν την εκτέλεση των παραγγελιών που είχαν εγκαταλειφθεί ως μη αρκούντως αποδοτικές.

(190) Η Επιτροπή ζήτησε από την προσφεύγουσα και από τις γαλλικές αρχές να αναπτύξουν τις απόψεις περί της οικονομικής αποδοτικότητας της δραστηριότητας. Για το σκοπό αυτό, τους ζήτησε κυρίως να περιγράψουν τα διάφορα καθήκοντα που πρέπει να διεκπεραιώνονται για την παροχή της υπηρεσίας, έτσι ώστε να προσδιοριστεί, ενδεχομένως, η πηγή του προς αντιστάθμιση πρόσθετου κόστους.

(191) Οι γαλλικές αρχές και η SIDE συμφωνούν συνολικά σε ό, τι αφορά τη διαδικασία επεξεργασίας των παραγγελιών, η οποία περιγράφεται στο παράρτημα III από τη SIDE και δεν έχει αμφισβητηθεί από τις γαλλικές αρχές.

(192) Οι διαφορές τους αφορούν, λοιπόν, κατά κύριο λόγο το ζήτημα της αποδοτικότητας σε σχέση με την παροχή των υπηρεσιών. Για τη SIDE, όλες οι παραγγελίες είναι αποδοτικές, ανεξάρτητα από τη φύση τους. Κατά την άποψη των γαλλικών αρχών, ορισμένες υπηρεσίες προφανώς δεν είναι αποδοτικές, γεγονός που αιτιολογεί και τις χορηγηθείσες ενισχύσεις.

(193) Η Επιτροπή επισημαίνει σε αυτό το σημείο ορισμένους ισχυρισμούς της SIDE που, αν αντιπαραβληθούν, θα μπορούσαν να θεωρηθούν και αντιφατικοί. Ισχυρίζεται ότι «οι πλέον συμφέροντες πελάτες είναι αυτοί που πραγματοποιούν μεγάλο όγκο παραγγελιών» και ότι «οι μικρές παραγγελίες είναι συνολικά περισσότερο αποδοτικές από τις μεγαλύτερες παραγγελίες».

(194) Η Επιτροπή παρατήρησε ότι η SIDE και η CELF δεν απευθύνονταν συστηματικά στον ίδιο τύπο πελατών. Η SIDE ενδιαφερόταν ειδικότερα για μια πελατεία θεσμικών φορέων, ενώ η CELF απευθυνόταν περισσότερο σε μια πελατεία βιβλιοπωλών. Η SIDE αμφισβητεί αυτό το στοιχείο, αλλά δεν θέλησε να δώσει στην Επιτροπή, όπως της είχε ζητηθεί, διευκρινίσεις σχετικά με την τυπολογία των πελατών της. Η προσφεύγουσα απλώς υποστήριξε στις έγγραφες παρατηρήσεις της ότι, κατά το διάστημα από το 1991 έως το 2002, είχε 1308 πελάτες και ότι εξυπηρετούσε πελάτες του ίδιου τύπου με αυτούς της CELF.

(195) Για να ελέγξει την ορθότητα των αντιφατικών παρατηρήσεων, η Επιτροπή συνέταξε, με βάση τα αριθμητικά στοιχεία που κοινοποίησαν τόσο η SIDE όσο και οι γαλλικές αρχές, τους ακόλουθους συγκριτικούς πίνακες 3Α, 3Β και 3Γ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3Α

(Κοινοποιηθέντα στοιχεία σε ευρώ)

1999	SIDE	CELF μικρές παραγγελίες	CELF χωρίς μικρές παραγγελίες	CELF Σύνολο
Κύκλος εργασιών	818 297	329 204	10 027 299	10 358 503
Αριθμός τιμολογίων	2 187	9 688	13 210	22 898
Αριθμός σειρών	27 470/27 978	21 978	263 080	285 058
Αριθμός βιβλίων	88 163	26 996	575 593	602 589

(Κοινοποιηθέντα στοιχεία σε ευρώ)

1999	SIDE	CELF μικρές παραγγελίες	CELF χωρίς μικρές παραγγελίες	CELF Σύνολο
Αριθμός πελατών ([55])	ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝ	2 171	718	2 889
Μέσος αριθμός σειρών ανά τιμολόγιο	13,07	2,26	20	12
Μέσος αριθμός βιβλίων ανά σειρά	3,21	1,22	2	2
Μέσος αριθμός αντιτύπων ανά τιμολόγιο	40,84	2,79	44	28
Μέση τιμή πωληθέντος αντιτύπου	9,09	12,19	17	17
Μέση αξία μιας γραμμής	29,17	14,98	38	38
Μέση αξία ενός λογαριασμού πελάτη	ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝ	151,84	13 968	3 585

ΠΙΝΑΚΑΣ 3Β

2000	SIDE	CELF μικρές παραγγελίες	CELF χωρίς μικρές παραγγελίες	CELF Σύνολο
Κύκλος εργασιών	1 021 831	301 604,53 €	11 151 915	11 480 519
Αριθμός τιμολογίων	2 069	8 763	12 565	21 448
Αριθμός σειρών	29 006	20 387	258 124	278 511
Αριθμός βιβλίων	102 229	25 229	586 643	610 872
Αριθμός πελατών	ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝ	2 007	631	2 638
Μέσος αριθμός σειρών ανά τιμολόγιο	14,97	2,32	20	13
Μέσος αριθμός βιβλίων ανά σειρά	3,52	1,24	2	2
Μέσος αριθμός αντιτύπων ανά τιμολόγιο	52,75	2,87	46	28
Μέση τιμή πωληθέντος αντιτύπου	9,87	11,95	19	19
Μέση αξία μιας γραμμής	29,17	14,79	43	41
Μέση αξία ενός λογαριασμού πελάτη	ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝ	150,28	17	4 344

ΠΙΝΑΚΑΣ 3Γ

2001	SIDE	CELF μικρές παραγγελίες	CELF χωρίς μικρές παραγγελίες	CELF Σύνολο
Κύκλος εργασιών	905 077	275 068	12 817 252	13 092 330
Αριθμός τιμολογίων	2 137	7 702	12 195	19 897
Αριθμός σειρών	23 990	17 681	256 019	273 700
Αριθμός βιβλίων	105 518	21 853	590 278	512 129
Αριθμός πελατών	ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝ	1 659	835	2 494

([55]) Η Επιτροπή λυπάται διότι η SIDE δεν προσκόμισε στοιχεία αναφορικά με τον αριθμό των πελατών της και τη μέση αξία ενός λογαριασμού πελάτη.

2001	SIDE	CELF μικρές παραγγελίες	CELF χωρίς μικρές παραγγελίες	CELF Σύνολο
Μέσος αριθμός σειρών ανά τιμολόγιο	11,23	2,30	21	14
Μέσος αριθμός βιβλίων ανά σειρά	4,27	1,24	2	2
Μέσος αριθμός αντιτύπων ανά τιμολόγιο	47,97	2,84	48	31
Μέση τιμή πωληθέντος αντιτύπου	8,66	12,59	22	21
Μέση αξία μιας γραμμής	37,73	15,56	50	48
Μέση αξία ενός λογαριασμού πελάτη	ΜΗ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΕΝ	165,80	15 360	5 250

(196) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι τα στοιχεία των πινάκων 3Α, 3Β και 3Γ δείχνουν ότι εάν η CELF, με εξαίρεση αυτό που θεωρεί ως «μικρές παραγγελίες», πραγματοποιεί πωλήσεις μέσου αριθμού βιβλίων ανά τιμολόγιο συγκρίσιμες με αυτές της SIDE (44 έναντι 41 το 1999, 46 έναντι 53 το 2000 και 48 έναντι 48 το 2001), ικανοποιεί εξίσου και ένα μεγάλο αριθμό εξαιρετικά μικρών παραγγελιών (κατά μέσο όρο κατώτερων από 3 βιβλία και μέσης αξίας περίπου 35 ευρώ): 9 688 παραγγελίες το 1999, 8 763 το 2000 και 7 702 το 2001. Έπεται ότι συνολικά (στήλη «σύνολο CELF») ότι ο αριθμός βιβλίων ανά παραγγελία είναι σαφώς μικρότερος για τη CELF σε σύγκριση με τη SIDE: 28 έναντι 41 το 1999, 28 έναντι 53 το 2000 και 31 έναντι 48 το 2001.

(197) Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η δραστηριότητα της CELF έχει ως κύριο χαρακτηριστικό το μεγάλο αριθμό πολύ μικρών παραγγελιών (κατά μέσο όρο μικρότερο των τριών βιβλίων και αξίας περίπου 35 ευρώ) που τη διαχωρίζει σαφώς από τη SIDE και δικαιολογεί τη χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων.

Έλεγχος των στοιχείων στα οποία βασίζεται η χορήγηση των ενισχύσεων: το πρόσθετο κόστος που συνδέεται με το «Πρόγραμμα μικρών παραγγελιών»

(198) Αφού διαπίστωσε την ορθότητα του κριτηρίου των «μικρών παραγγελιών» ως στοιχείο αναφοράς για να αιτιολογήσει τη χορήγηση των ενισχύσεων, η Επιτροπή προέβη σε ανάλυση των στοιχείων αναλυτικής λογιστικής που προσκόμισαν οι γαλλικές αρχές. Τα εν λόγω λογιστικά στοιχεία δικαιολογούν το πρόσθετο κόστος της CELF στο τμήμα της αγοράς των «μικρών παραγγελιών». Τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές στην Επιτροπή αφορούν το έτος 1994, έτος κατά το οποίο η CELF έλαβε από το Υπουργείο Πολιτισμού επιχορήγηση 2 000 000 FRF ((304 900 ευρώ).

(199) Ο έλεγχος της Επιτροπής αφορά τα στοιχεία αναλυτικής λογιστικής σε σχέση με το κόστος εκτέλεσης των μικρών παραγγελιών αξίας κατώτερης των 500 FRF. Η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τις εξηγήσεις που έδωσαν οι γαλλικές αρχές ότι το κατώτατο όριο των 500 FRF που επελέγη για να ορισθεί μια «μικρή παραγγελία» καθορίστηκε με εμπειρικό τρόπο ([56]).

(200) Οι γαλλικές αρχές πρότειναν μέθοδο που αποδεικνύει ότι η εκτέλεση των μικρών παραγγελιών επιφέρει προφανές πρόσθετο κόστος. Εξηγούν αυτό το επιχείρημα με βάση ανάλυση των στοιχείων κόστους η οποία βασίζεται στα βασικά στοιχεία του κατωτέρω πίνακα 4 για το έτος αναφοράς 1994.

Τύπος παραγγελιών	Μικρές παραγγελίες	Άλλες	Σύνολο
Κύκλος εργασιών (*)	2 419 006	48 148 971	50 102 869
Αριθμός τιμολογίων	9 725	10 947	20 672
Αριθμός βιβλίων	24 933	442 740	467 673

(*) Σε γαλλικά φράγκα.

(201) Όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο παράρτημα ΙΙΙ, η εκτέλεση μιας παραγγελίας απαιτεί τη διεκπεραίωση διαφόρων καθηκόντων:

α) την παραλαβή του δελτίου παραγγελίας του βιβλιοπώλη·

β) την κωδικοποίηση της παραγγελίας·

γ) την καταχώρηση της παραγγελίας·

δ) την αποστολή της παραγγελίας στον εκδότη·

ε) την παραλαβή των βιβλίων·

στ) τη φύλαξη για κάθε πελάτη ενός φυσικού χώρου, «της θυρίδας», στον οποίο αποθηκεύονται τα παραγγελθέντα βιβλία·

ζ) τη συσκευασία.

([56]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 112 και 113.

(202) Η αναλυτική μέθοδος της λογιστικής επιτρέπει την εγγραφή όλων των ταμειακών ροών που συνδέονται με τις προαναφερόμενες πράξεις. Σε αυτό το επίπεδο, ένα τιμολόγιο των 100 FRF απαιτεί τον ίδιο όγκο εργασίας με ένα τιμολόγιο των 10 000 FRF.

(203) Οι εξηγήσεις των γαλλικών αρχών επέτρεψαν στην Επιτροπή να εκτιμήσει τα στοιχεία του κόστους και να τα αποδώσει στις διάφορες λειτουργίες που συνδέονται με τη διεκπεραίωση μιας παραγγελίας. Η οικονομική αποδοτικότητα μιας παραγγελίας εξαρτάται κυρίως από τον τύπο και τον αριθμό των βιβλίων, την ακρίβεια των πληροφοριών που περιέχονται στο δελτίο παραγγελίας καθώς και από τη δυσκολία εκτέλεσης της παραγγελίας — μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι «δύσκολο» να εκτελεσθεί το 20 % των παραγγελιών της CELF και το 4,5 % των παραγγελιών της SIDE ([57]). Επιπλέον, οι παραγγελίες αξίας κατώτερης των 500 FRF αφορούν, στο 67 % των περιπτώσεων, μικρούς εκδοτικούς οίκους ([58]). Τέλος, η επεξεργασία των μικρών παραγγελιών συνεπάγεται τη διαχείριση μιας πληθώρας μικρών λογαριασμών.

(204) Τα έξοδα είναι υψηλότερα για τις μικρές παραγγελίες, εφόσον, ανεξάρτητα από το ποσό της παραγγελίας, ο χειριστής που τη διεκπεραιώνει, πρέπει αναγκαστικά να επαναλαμβάνει, για κάθε μία παραγγελία, τις ίδιες φυσικές πράξεις. Μια επιχείρηση που διεκπεραιώνει πολλές μικρές παραγγελίες θα πρέπει να εφαρμόζει έναν τρόπο οργάνωσης που να μπορεί να χειριστεί τον πολλαπλασιασμό των διαφόρων σταδίων της διαδικασίας επεξεργασίας και, κατά συνέπεια, του πρόσθετου κόστους που αυτό συνεπάγεται.

(205) Οι γαλλικές αρχές εξηγούν ότι έχουν εφαρμόσει ένα ειδικό συντελεστή για κάθε τύπο πράξης. Γι' αυτό το σκοπό, ελήφθησαν υπόψη οι διάφορες ενέργειες που υλοποιούνται για κάθε μία από τις πράξεις οι οποίες περιγράφονται στο παράρτημα IV.

(206) Βάσει των πληροφοριών που κοινοποίησε η Γαλλία, η Επιτροπή μπορεί να συμπεράνει ότι για το 1994 το κόστος επεξεργασίας των μικρών παραγγελιών ανήλθε σε 4 446 706 FRF. Ο κύκλος εργασιών για παραγγελίες αξίας κατώτερης των 500 FRF ήταν 2 419 006 FRF. Οι ενισχύσεις κατά το ίδιο έτος ανήλθαν σε 2 000 000 FRF. Από αυτά προκύπτει αποτέλεσμα εκμετάλλευσης ποσού 27 700 FF.

Κύκλος εργασιών	2 419 006 FF
Επιδοτήσεις	2 000 000 FF
Συνολικά έσοδα	4 419 006 FF
Κόστος επεξεργασίας	—4 446 706 FF
Αποτέλεσμα εκμετάλλευσης	— 27 700 FF

(207) Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις ποσού 2 000 000 FRF δεν μπόρεσαν να αντισταθμίσουν το κόστος της διεκπεραίωσης των μικρών παραγγελιών.

(208) Για να ελέγξει την ορθότητα των στοιχείων τα οποία κοινοποιήθηκαν για το έτος αναφοράς 1994, η Επιτροπή ζήτησε από τις γαλλικές αρχές πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τη δραστηριότητα διεκπεραίωσης μικρών παραγγελιών της CELF και για άλλες περιόδους. Τα δικαιολογητικά έγγραφα και οι εξηγήσεις που έδωσε η Γαλλία και για άλλα οικονομικά έτη δείχνουν ότι η διάρθρωση των μικρών παραγγελιών (κύκλος εργασιών σε σχέση με τον αριθμό των μικρών παραγγελιών, ποσότητα των παραγγελόμενων βιβλίων, αριθμός τιμολογίων, αριθμός πελατών, σειρές παραγγελιών, κ.λπ.) παρέμεναν σταθερά από το ένα έτος στο άλλο. Υπό αυτούς τους όρους, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα στοιχεία του 1994 μπορούν ευλόγως να χρησιμεύσουν ως αναφορά για την εκτίμηση της Επιτροπής.

(209) Η Επιτροπή μπόρεσε επίσης να επαληθεύσει, με βάση τους όρους των συμβάσεων που της κοινοποιήθηκαν, ότι κάθε ενδεχόμενο πλεονασματικό ποσό είχε αφαιρεθεί από το ποσό της ενίσχυσης η οποία καταβλήθηκε το επόμενο έτος. Συνεπώς, η ενίσχυση δεν μπορούσε να χρηματοδοτήσει άλλες εμπορικές δραστηριότητες της CELF, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της SIDE και αρκετών τρίτων μερών που συμμετείχαν στη διαδικασία.

(210) Πράγματι, οι ενισχύσεις χορηγούνταν ετησίως βάσει της κοινοποίησης των λογιστικών στοιχείων της CELF, στα οποία περιλαμβάνονται και οι καταστάσεις χρησιμοποίησης των ενισχύσεων, που δικαιολογούν το πρόσθετο κόστος που αποδίδεται στο πρόγραμμα «των μικρών παραγγελιών». Άρα, οι ενισχύσεις δεν ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς εκτός από αυτούς για τους οποίους είχαν χορηγηθεί.

Εκτίμηση των σφαλμάτων που επεσήμανε η SIDE

(211) Η SIDE επεσήμανε στην Επιτροπή, στις τελευταίες παρατηρήσεις της, ότι τα λογιστικά στοιχεία που είχαν κοινοποιήσει οι γαλλικές αρχές στην Επιτροπή για να δικαιολογήσουν την ύπαρξη του πρόσθετου κόστους, κατά το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, περιείχαν ορισμένα σφάλματα. Το ζήτημα αυτό επισημάνθηκε στις γαλλικές αρχές οι οποίες υπέβαλαν στην Επιτροπή χρήσιμες εξηγήσεις.

(212) Η SIDE ισχυρίστηκε ότι οι γαλλικές αρχές είχαν αντιστρέψει τα ποσοστά των τηλεδιαβιβαζόμενων παραγγελιών με τα ποσοστά των παραγγελιών σε χαρτί. Η Επιτροπή επαλήθευσε ότι η δημοσιονομική επίπτωση αυτής της αντιστροφής αντιπροσώπευε ποσό 0,24 ευρώ ανά βιβλίο επί του κόστους μιας μικρής παραγγελίας. Η διαφορά αυτή δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση το μηχανισμό αντιστάθμισης που παρουσίασε η Γαλλία.

(213) Όσον αφορά τις μεταβολές κύκλου εργασιών που διαπίστωσε η SIDE στα πρώτα λογιστικά στοιχεία που προσκόμισε η Γαλλία, η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι οι γαλλικές αρχές είχαν προβεί και οι ίδιες στις απαραίτητες διορθώσεις, ήδη με την κίνηση της διαδικασίας το 1996, και κατά συνέπεια οι ισχυρισμοί που περιέχονται στις τελευταίες παρατηρήσεις της SIDE είναι αβάσιμοι.

([57]) Ποσοστά που κοινοποιήθηκαν από τις γαλλικές αρχές για τη CELF και από τη SIDE για λογαριασμό της.

([58]) Οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι κάνουν γενικά μεγαλύτερες παραγγελίες· οι παραγγελίες αυτές αφορούν συνήθως τη διάδοση βιβλίων για το «ευρύ κοινό» τα οποία πωλούνται κατά κανόνα σε πολλά αντίτυπα.

(214) Η μεταβολή των άλλων αριθμητικών στοιχείων εξηγείται από το γεγονός ότι, σε μία περίπτωση, υπήρξε αναφορά στα έσοδα από την πώληση μόνο βιβλίων ((2 284 536 FRF), ενώ σε μια άλλη περίπτωση, ο αριθμός που κοινοποιήθηκε ((2 535 818 FRF) αντιστοιχεί στα έσοδα που προήλθαν από τα βιβλία και από συναφή προϊόντα (συσκευασίες, ασφάλειες και μεταφορικά).

(215) Η SIDE θεώρησε ότι αποκάλυψε και ορισμένες «στρεβλώσεις» ανάμεσα στη γενική λογιστική και στην αναλυτική λογιστική αναφορικά με τα μισθολογικά στοιχεία. Οι γαλλικές αρχές διευκρινίζουν ότι οι διαφορές αυτές εξηγούνται από το γεγονός ότι ορισμένοι φόροι δεν περιλαμβάνονται στις κοινωνικές εισφορές οι οποίες εμφαίνονται στη δέσμη φορολογικών μέτρων και συνδέονται, ωστόσο, άμεσα με τους μισθούς. Η Επιτροπή έλεγξε την ακρίβεια αυτών των εξηγήσεων σε σχέση με τα λογιστικά έγγραφα που της είχαν κοινοποιηθεί.

(216) Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι συμπληρωματικές παρατηρήσεις της SIDE σχετικά με την ανακρίβεια των λογιστικών στοιχείων που διαβίβασαν οι γαλλικές αρχές κατά την κίνηση της διαδικασίας το 1996, δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση της Επιτροπής αναφορικά με την ορθότητα των λογιστικών στοιχείων, που δικαιολογεί την αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους που συνεπάγονται οι μικρές παραγγελίες.

Πρόσθετες δεσμεύσεις της CELF

(217) Η Επιτροπή μπόρεσε να διαπιστώσει, βάσει της ανάλυσης των δικαιολογητικών που προσκόμισε η ίδια η προσφεύγουσα, ότι η προσφορά της CELF ήταν πολύ μεγαλύτερη από την προσφορά της SIDE (η CELF πρότεινε 3 000 εκδότες, η SIDE πρότεινε 200).

(218) Η Επιτροπή έλαβε υπόψη αυτό το στοιχείο (το οποίο δεν ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό του πρόσθετου κόστους) και παρατηρεί ότι η ευρεία προσφορά της CELF ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Υπουργείου Πολιτισμού που αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση της όσο το δυνατό μεγαλύτερης διάδοσης βιβλίων στη γαλλική γλώσσα. Η προσφορά της SIDE, η οποία διευκρινίζει, εντούτοις, ότι μπορεί να ικανοποιήσει παραγγελίες κάθε τύπου, δεν λαμβάνει υπόψη αυτόν τον πολιτιστικό σκοπό, το οποίο είναι απολύτως θεμιτό.

(219) Οι γαλλικές αρχές προσθέτουν ότι η CELF αναγκάστηκε συχνά να αναλάβει οικονομικό ρίσκο. Έτσι, συνέχισε να παρέχει τις υπηρεσίες της σε ορισμένες δοκιμαζόμενες χώρες, όπως η Αλγερία, ή πιο πρόσφατα η Αργεντινή. Μπόρεσε επίσης να παρέχει υπηρεσίες σε ορισμένες χώρες που δεν είχαν την εγγύηση της COFACE.

(220) Η SIDE αναλαμβάνει με απολύτως θεμιτό τρόπο τις εμπορικές της επιλογές και αναφέρει ότι δεν επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί σε δύσκολες περιοχές, όπως η Αφρική νοτίως της Σαχάρας, ή ακόμη σε χώρες οι οποίες δεν καλύπτονται από την COFACE. Διευκρινίζει ότι πρόκειται για αποφάσεις που εντάσσονται στην στρατηγική εμπορικής ανάπτυξης των επιχειρήσεων και ότι η ίδια πραγματοποίησε από την πλευρά της άλλες επιλογές.

iii) *Έλεγχος της Επιτροπής σχετικά με τις καταγγελθείσες από τη SIDE μετακινήσεις πελατών*

Μετακινήσεις πελατών της SIDE προς την CELF

(221) Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι ισχυρισμοί της SIDE σχετικά με μετακινήσεις πελατών, δεν ήταν βάσιμοι, ακόμη και με μια απλή ανάλυση των εξηγήσεων και των εγγράφων που έδωσε η ίδια η SIDE.

(222) Έτσι, η Επιτροπή ζήτησε από τη SIDE να αιτιολογήσει τις μετακινήσεις πελατών των οποίων υπήρξε θύμα, κατά τους ισχυρισμούς της, λόγω των ελκυστικών εκπτώσεων που «μόνο η CELF» ήταν σε θέση να προσφέρει χάρη στις ενισχύσεις που εισέπραττε. Για το σκοπό αυτό, η SIDE προσκόμισε ένα ογκωδέστατο έγγραφο ([59]), τα στοιχεία του οποίου δεν ήταν δυνατό να αξιοποιήσει η Επιτροπή με τη μορφή που είχαν, κυρίως διότι τίποτα δεν στοιχειοθετούσε τις εν λόγω μετακινήσεις. Η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικές εξηγήσεις από τη SIDE σχετικά με αυτό, η οποία ανέφερε ιδίως ([60]) ότι ένας πελάτης, η Librairie Française de Milan σταδιακά εγκατέλειπε τις δικές της υπηρεσίες στρεφόμενη στις υπηρεσίες της CELF κατά τη διάρκεια του έτους 1987/1988, διότι η CELF είχε προτείνει σε αυτό τον πελάτη ελκυστικότερες εκπτώσεις.

(223) Στην απάντησή τους, οι γαλλικές αρχές υποστήριξαν ότι ήταν γνωστός ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας της ιταλικής αγοράς και ότι, επιπλέον, η αύξηση του κύκλου εργασιών της CELF με αυτό το βιβλιοπωλείο έγινε αισθητή μόνο μετά το 1999, δηλαδή πολύ αργότερα από την περίοδο την οποία επικαλείται η SIDE.

(224) Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ούτε τα άλλα παραδείγματα που ανέφερε η SIDE ήταν βάσιμα ([61]). Έτσι, ένα από τα βιβλιοπωλεία που αναφέρει η SIDE, το Grupodis της Μαδρίτης, δεν υπήρξε ποτέ σημαντικός πελάτης της CELF, ενώ τα αναφερθέντα ιαπωνικά βιβλιοπωλεία είναι μεγάλοι πελάτες που δεν ενδιαφέρονται για το τμήμα της αγοράς των «μικρών παραγγελιών».

(225) Εξάλλου, ο κατάλογος των εκπτώσεων που κοινοποίησε η SIDE δεν αποδεικνύει ότι οι εκπτώσεις που η ίδια προτείνει είναι λιγότερο ελκυστικές από αυτές που προτείνει η CELF. Έτσι, από τους 28 εκδότες που επέλεξε η SIDE για να στηρίξει την άποψή της, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι προσφέρει ελκυστικότερες εκπτώσεις σε 16 περιπτώσεις έναντι 12 για τη CELF ([62]). Η διαφορά είναι ακόμη μεγαλύτερη αν ληφθούν υπόψη οι 5 πρόσθετες εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης που παραχωρεί η SIDE για παραγγελίες άνω των 10 αντιτύπων ανά τίτλο, διότι σε αυτή την περίπτωση, η CELF προσφέρει μεγαλύτερες εκπτώσεις μόνο σε 6 εκδότες, ενώ η SIDE σε 22.

(226) Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν αποδεικνύεται η ακρίβεια των ισχυρισμών περί μετακίνησης πελατών από τη SIDE προς την CELF που θα οφειλόταν στις ελκυστικότερες εκπτώσεις τις οποίες προφέρει η CELF στους πελάτες της χάρη στις ενισχύσεις τις οποίες λαμβάνει.

([59]) Έγγραφο με τίτλο «Προσδιορισμός των ζημιών που υπέστη η SIDE εξαιτίας των επιδοτήσεων που χορηγούσε το Υπουργείο Πολιτισμού στη CELF από την 1η Απριλίου 1980 έως τις 31 Μαρτίου 1996».

([60]) Η SIDE αναφέρει και άλλα πέντε παραδείγματα.

([61]) Οι γαλλικές αρχές αντικρούουν τα άλλα παραδείγματα που έδωσε η SIDE :

([62]) Η αρχική παρουσίαση των εκπτώσεων από τη SIDE αναφερόταν στον κατάλογο των εκπτώσεων τις οποίες παραχωρούσε η CELF στις επίσημες τιμές για τη Γαλλία μετά φόρου, ενώ οι πωλήσεις μέσω εξαγωγών πραγματοποιούνται βάσει τιμής άνευ φόρου. Έτσι, η σύγκριση πραγματοποιήθηκε βάσει ενός καταλόγου διορθωμένων τιμών.

Μετακίνηση πελατών της CELF προς την SIDE

(227) Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 69, σε επιστολή της προς την Επιτροπή της 12 Αυγούστου 2002, η SIDE ισχυρίζεται ότι η CELF εφάρμοζε, επί τουλάχιστον δύο έτη, δυσμενείς όρους για τους «μικρούς λογαριασμούς». Η SIDE υποστηρίζει ότι «αυτή η πολιτική έχει ως μόνο αποτέλεσμα να υφίσταται η SIDE ακόμη μεγαλύτερη στρέβλωση του ανταγωνισμού, εφόσον, υπό αυτούς τους όρους, ορισμένοι παλαιοί πελάτες της CELF που έχουν "μικρούς λογαριασμούς" στρέφονται τώρα προς την SIDE (…). Όμως, για τη SIDE είναι ξεκάθαρο ότι οι πλέον συμφέροντες πελάτες είναι αυτοί που πραγματοποιούν μεγάλο όγκο παραγγελιών (…)».

(228) Η Επιτροπή διαπιστώνει, καταρχήν, ότι οι καταγγελθείσες τιμολογιακές προσαρμογές ([63]) πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο κατά την οποία οι εξεταζόμενες ενισχύσεις είχαν καταργηθεί ή/και είχαν περιοριστεί σημαντικότατα, δηλαδή από τη στιγμή που η CELF αναγκάστηκε να βρει εναλλακτικές λύσεις για να μπορέσει να συνεχίσει να ικανοποιεί τις μικρές παραγγελίες που ελάμβανε.

(229) Η Επιτροπή έκανε μια σύγκριση ([64]) των αριθμητικών στοιχείων των δύο εταιρειών και διαπιστώνει ότι από αυτούς δεν προκύπτει κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να επιβεβαιώσει τους ισχυρισμούς της SIDE σχετικά με τις πρόσφατες μετακινήσεις πελατών τις οποίες καταγγέλλει. Πράγματι, η Επιτροπή δεν διαπιστώνει αύξηση του αριθμού των τιμολογίων που εξέδωσε η SIDE. Το 1999 τα τιμολόγια ήταν 2 187 και το 2000 ήταν 2 137, ενώ, όσον αφορά τον αριθμό των πελατών, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να κάνει σύγκριση ως προς αυτό το στοιχείο, διότι η SIDE δεν της παρέσχε τα σχετικά στοιχεία.

(230) Η Επιτροπή δεν διαπιστώνει ούτε την ύπαρξη στοιχείων που θα μπορούσαν να αποδείξουν ότι ο αριθμός των «μικρών παραγγελιών» που εξυπηρετούνται από τη SIDE αυξήθηκε από τότε που η CELF έπαψε να λαμβάνει ενισχύσεις. Αντιθέτως, τα αριθμητικά στοιχεία που κοινοποίησε η SIDE δείχνουν ότι ο μέσος αριθμός βιβλίων ανά τιμολόγιο αυξάνεται, από 40,31 το 1999 σε 49,38 το 2001, ενώ η μεταφορά πελατών από τη CELF προς την SIDE, εάν, αποδεικνυόταν, θα συνεπαγόταν μείωση του μέσου αριθμού βιβλίων ανά τιμολόγιο.

(231) Τέλος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο μέσος αριθμός βιβλίων που πωλούνται ανά σειρά παραγγελίας από τη SIDE είναι ακόμη μεγαλύτερος από το μέσο όρο των βιβλίων που πωλεί η CELF και αυτό ισχύει για το σύνολο της δραστηριότητάς της και όχι μόνο για τις μικρές παραγγελίες. Κατά συνέπεια, η κατάργηση των ενισχύσεων δεν είχε σαν αποτέλεσμα τη μετακίνηση πελατών της CELF προς την SIDE.

(232) Σε κάθε περίπτωση, κατά την ανάλυση των κρατικών ενισχύσεων, έχουν σημασία μόνο οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού οι οποίες προκαλούνται από αυτές τις ενισχύσεις και όχι οι επιπτώσεις της μείωσης ή/και της κατάργησης των ενισχύσεων τις οποίες η SIDE θεωρεί αρνητικές.

Συμπεράσματα της Επιτροπής αναφορικά με τις μετακινήσεις πελατών

(233) Με βάση τα στοιχεία που κοινοποίησαν τόσο η SIDE όσο και οι γαλλικές αρχές, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι μόνες ορατές συνέπειες της κατάργησης των ενισχύσεων συνίστανται σε μείωση του κύκλου εργασιών από μικρές παραγγελίες που εξυπηρετεί η CELF και σε σημαντική μείωση του αριθμού των πελατών της ((17,34 % από το 1999 έως το 2001), όπως δείχνει ο κατωτέρω πίνακας 5.

Πίνακας 5 Εξέλιξη της δραστηριότητας «μικρές παραγγελίες και μικροί λογαριασμοί»

Πληροφορίες που έδωσαν οι γαλλικές αρχές

Έτη	Κύκλος εργασιών από μικρές παραγγελίες (σε ευρώ)	Εξέλιξη	Αριθμός πελατών	Εξέλιξη
1999	329 204		2 171	
2000	301 605	- 8,38 %	2 007	- 7,55 %
2001	275 068	- 8,80 %	1 659	- 17,34 %

(234) Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι οι παρατηρήσεις της SIDE αντικρούουν τους ίδιους τους ισχυρισμούς της ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη μόνο ο αριθμός σειρών που λαμβάνει ο πάροχος υπηρεσιών και ότι το συνολικό ποσό της παραγγελίας δεν επηρεάζει την αποδοτικότητα. Εάν όντως έτσι συνέβαινε, η SIDE δεν θα είχε κανένα λόγο να θεωρεί ότι η μετακίνηση πελατών της CELF προς τις δικές της υπηρεσίες την οποία ισχυρίζεται (η οποία επιπλέον δεν συνάγεται από τα προσκομισθέντα αριθμητικά στοιχεία) έχει σαν αποτέλεσμα να υφίσταται η ίδια μεγαλύτερη στρέβλωση του ανταγωνισμού ([65]). Επιπλέον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η SIDE αντιφάσκει μάλλον, εφόσον αναφέρει, σε υπόμνημα της 9 Δεκεμβρίου 2002, ότι «*... οι μικρές παραγγελίες είναι στο σύνολό τους αποδοτικότερες από τις μεγάλες παραγγελίες*».

([63]) Οι γαλλικές αρχές δεν αμφισβητούν τις μεταβολές των τιμών της CELF και αναφέρουν ότι ήταν απαραίτητο σε μια χρονική στιγμή να αναθεωρηθούν οι τιμές της CELF για τους «μικρούς λογαριασμούς» μετά τη μείωση των ενισχύσεων.

([64]) Βλέπε επίσης τους πίνακες 3Α, 3Β και 3Γ.

([65]) Σχολιάζοντας αυτό το στοιχείο η SIDE διευκρίνισε ότι «Είναι προφανές ότι οι σημαντικότεροι πελάτες είναι αυτοί που πραγματοποιούν μεγάλο όγκο παραγγελιών, όχι διότι οι άλλες παραγγελίες δεν είναι αποδοτικές, αλλά απλούστατα διότι, όπως συμβαίνει με κάθε εμπορική επιχείρηση, είναι πάντοτε προτιμότεροι οι πελάτες που δημιουργούν μεγάλο όγκο συναλλαγών».

(235) Ο κατωτέρω πίνακας 6, τον οποίο συνέταξε η Επιτροπή με βάση τα στοιχεία που της κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές και η SIDE, δείχνει ότι δεν υπάρχει συσχετισμός ανάμεσα στις αυξήσεις και τις μειώσεις του κύκλου εργασιών της SIDE και τις αυξήσεις ή τις μειώσεις των χορηγούμενων επιδοτήσεων.

Πίνακας 6

Έτος αναφοράς	**Ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στη CELFσε ευρώ**	Μεταβολή ΚΕ της SIDE	ΕΝΙΣΧΥΣΗ
1990	304 900	———	——-
1991	373 500	+	+
1992	422 280	-	+
1993	382 650	+	-
1994	304 900	-	-
1995	304 900	-	=
1996	304 900	-	=
1997	243 920	-	-
1998	182 940	+	-
1999	121 960	-	-
2000	60 980	+	-
2001	38 110	-	-
2002	0	-	0

(236) Τα αριθμητικά στοιχεία που κοινοποίησαν τόσο η CELF όσο και η SIDE επέτρεψαν στην Επιτροπή να διαπιστώσει ότι το επίπεδο των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν στη CELF δεν είχε αυτόματη επίπτωση στις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα της SIDE, που είναι ο μόνος άλλος γενικός παραγγελιοδόχος στην αγορά ([66]). Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, επί πολλά έτη, ο κύκλος εργασιών της SIDE μειωνόταν, αν και μειωνόταν και η ενίσχυση που χορηγούνταν στην CELF.

(237) Εξάλλου, η Επιτροπή παρατήρησε ότι η μόνη ορατή και σημαντική επίπτωση που είχε η κατάργηση των ενισχύσεων στη CELF στην αγορά ήταν η μείωση του κύκλου εργασιών της από τις «μικρές παραγγελίες» και μείωση του αριθμού των «μικρών λογαριασμών της».

(238) Αναφερόμενη στα κοινοποιηθέντα αριθμητικά στοιχεία, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, χωρίς τις ενισχύσεις, η CELF δεν θα μπορούσε να ικανοποιήσει σήμερα ένα μέρος των παραγγελιών, χωρίς η SIDE να επωφεληθεί από τη διαπιστωθείσα απώλεια εργασιών της CELF.

(239) Επιπλέον, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, για την περίοδο 1994-2001, οι χορηγηθείσες επιδοτήσεις δεν κάλυπταν το σύνολο του ελλείμματος του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών» και αντιπροσώπευαν ένα σχετικά μικρό μέρος του συνολικού κύκλου εργασιών της CELF: από 3,95 % το 1994 σε 0,29 % το 2001 ([67]).

(240) Σύμφωνα με το σύνολο των στοιχείων που αναλύθηκαν ανωτέρω, κρίνεται ότι οι επίμαχες ενισχύσεις αφορούν ένα εξαιρετικά οριακό μέρος της δραστηριότητας της εκτέλεσης παραγγελιών εξαγωγών, το οποίο προφανώς δεν θα ήταν δυνατό να υλοποιηθεί χωρίς τις εν λόγω εν ισχύσεις. Επίσης, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι ενισχύσεις τις οποίες χορηγούσε η Γαλλία δεν υπεραντιστάθμιζαν το κόστος που επέφερε η εν λόγω δραστηριότητα.

(241) Η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης, όπως έχει ήδη προαναφερθεί στις παραγράφους αριθ. 132 και επόμενες, ότι η επίδραση στις συναλλαγές και η στρέβλωση του ανταγωνισμού σε κοινοτικό επίπεδο είναι, στην προκειμένη περίπτωση, πολύ περιορισμένες. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή κατά την εκτίμηση της συμβατότητας των ενισχύσεων με το άρθρο 87 παράγραφος 3 της συνθήκης, όπως ανέφερε σαφώς το Πρωτοδικείο στην απόφαση της 27 Ιανουαρίου 1998 στην υπόθεση Ladbroke Racing Ltd κατά Επιτροπής ([68]).

(242) Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις που χορηγούνταν στη CELF στο πλαίσιο του «Προγράμματος μικρών παραγγελιών» δεν μπορούσαν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές σε βαθμό που να βλάπτει το κοινό συμφέρον. Η παρέμβαση των γαλλικών αρχών ήταν ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο στόχο και συνέβαλε αποκλειστικά στην ικανοποίηση ενός μέρους της ζήτησης που δεν θα μπορούσε να ικανοποιηθεί, χωρίς να επιδιώκεται σε καμία περίπτωση η αποδοτικότητα εκ μέρους της επιχείρησης που παρείχε την εν λόγω υπηρεσία.

([66]) Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ειδικές ενισχύσεις του ίδιου χαρακτήρα με τις εξεταζόμενες είχαν καταβληθεί και σε δύο άλλες επιχειρήσεις, τις Servedit και l'Ecole des Loisirs.

([67]) Βλέπε επίσης σχετικά με αυτό το παράρτημα ΙΙ.

([68]) Υπόθεση T67/94, Συλλογή Σελίδα II —1. Βλέπε ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 150 έως 162.

Β. *ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 86 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΚ*

1. Η άποψη των γαλλικών αρχών

(243) Οι γαλλικές αρχές υποστηρίζουν, όπως είχαν πράξει και το 1998 ([69]), ότι στη CELF είχε ανατεθεί αποστολή δημόσιας υπηρεσίας και, κατά συνέπεια, τα επίμαχα μέτρα πρέπει να εκτιμηθούν βάσει των διατάξεων του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, το οποίο ορίζει ότι: «οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες της παρούσας συνθήκης, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας».

(244) Ως προς αυτό, οι γαλλικές αρχές κοινοποίησαν διάφορα κείμενα ([70]) τα οποία, κατά την άποψή τους, επιβεβαιώνουν τον χαρακτήρα υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος που προσδίδεται στην αποστολή η οποία έχει ανατεθεί στη CELF.

(245) Οι γαλλικές αρχές έχουν αναφέρει, σχετικά με τη θεμελίωση αυτών των κειμένων, ότι η Διεύθυνση Βιβλίου και Ανάγνωσης είχε συνάψει μέχρι το 2001 ετήσιες συμβάσεις με τη CELF που καθόριζαν τους στόχους της συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου και των επιδοτούμενων από αυτό οργανισμών καθώς και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των μερών.

(246) Οι γαλλικές αρχές κοινοποίησαν αρκετές από αυτές τις συμβάσεις. Το άρθρο 1 της πρώτης από αυτές, της 25 Απριλίου 1991, ορίζει ότι «το Υπουργείο χορηγεί ενίσχυση στις δραστηριότητες συγκέντρωσης μικρών παραγγελιών βιβλίων από τη CELF, τα οποία προορίζονται για το εξωτερικό ...». Μια άλλη σύμβαση, της 23 Οκτωβρίου 1997, αναφέρει, μάλλον για πρώτη φορά, ότι «το Υπουργείο χορηγεί ενίσχυση στα λειτουργικά έξοδα δημόσιας υπηρεσίας της CELF, τα οποία συνδέονται με τις μικρές παραγγελίες». Οι συναφθείσες στη συνέχεια συμβάσεις, μέχρι το 2001, είναι πανομοιότυπες, με εξαίρεση το ποσό των χορηγούμενων ενισχύσεων.

2. Εκτίμηση της Επιτροπής

(247) Η Επιτροπή έχει ήδη συμπεράνει στην παρούσα απόφαση ότι η χορηγηθείσα στη CELF ενίσχυση είναι ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τη Νομολογία του Δικαστηρίου ([71]), η Επιτροπή δεν οφείλει να εκτιμήσει διεξοδικότερα τις επιδοτηθείσες δραστηριότητες της CELF με βάση το άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης. Η θέση αυτή επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2000 ([72]), στην οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ακόμη και μία αιτιολογημένη ενίσχυση βάσει του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή. Δεν είναι συνεπώς απαραίτητο να καθορισθεί αν οι ενισχύσεις στη CELF είναι επίσης αιτιολογημένες βάσει του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης.

(248) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι στο μεταξύ, στην απόφασή του στην υπόθεση Altmark ([73]) της 24 Ιουλίου 2003, το Δικαστήριο διευκρίνισε τους όρους υπό τους οποίους μια επιδότηση σε επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί η διαχείριση μιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Όμως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν πληρούνται αυτοί οι όροι. Κατ' αρχήν, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν έχει τηρηθεί ο όρος που προβλέπεται στη σκέψη 89 της απόφασης Altmark, εφόσον η νομική βάση της ενίσχυσης δεν αφορά ρητά την CELF. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν τηρήθηκε ούτε ο όρος της αιτιολογικής σκέψης 90 της ίδιας απόφασης αναφορικά με τον εκ των προτέρων καθορισμό των παραμέτρων βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση, έστω και αν η ενίσχυση δεν υπερέβη συνολικά το ποσό που είναι απαραίτητο για να αντισταθμιστούν τα έξοδα επεξεργασίας των μικρών παραγγελιών.

VI. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(249) Με βάση τα ανωτέρω, κρίνεται ότι οι εν λόγω ενισχύσεις πληρούν τις απαιτήσεις οι οποίες καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης, εφόσον είναι ανάλογες προς τον επιδιωκόμενο πολιτιστικό στόχο. Πράγματι, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι ενισχύσεις δεν μπορούσαν να νοθεύσουν τις συναλλαγές και τον ανταγωνισμό στην Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η ενίσχυση υπέρ της Coopérative d'exportation du livre français (CELF) για την εκτέλεση των μικρών παραγγελιών βιβλίων στη γαλλική γλώσσα, την οποία εφάρμοσε η Γαλλία κατά την περίοδο 1980 έως 2001, συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η ενίσχυση χορηγήθηκε παρανόμως καθότι η Γαλλία δεν την κοινοποίησε προηγουμένως στην Επιτροπή. Ωστόσο, η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) της συνθήκης.

([69]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 24.
([70]) Βλέπε αιτιολογική σκέψη 102.
([71]) Απόφαση της 15 Μαρτίου 1994, υπόθεση C- 387/92, Banco Exterior de España κατά Ayuntamiento de Valencia, Συλλογή, σ. I-0877.
([72]) Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 24 και επόμενες.
([73]) Υπόθεση C-280/00 Altmark Trans GmbH et Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Συλλογή, σ. I-7747.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Γαλλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 20 Απριλίου 2004.

Για την Επιτροπή
Mario MONTI
Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακας με την εξέλιξη των ενισχύσεων οι οποίες χορηγήθηκαν από το 1980 και μετά, σε ευρώ

1980	91 470
1981	91 470
1982	205 510
1983	164 640
1984	137 200
1985	141 780
1986	248 490
1987	214 950
1988	213 430
1989	259 160
1990	304 900
1991	373 500
1992	422 280
1993	382 650
1994	304 900
1995	304 900
1996	304 900
1997	243 920
1998	182 940
1999	121 960
2000	60 980
2001	38 110
2002	0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Προς μείωση της αντιστάθμισης των εξόδων της CELF

Στοιχεία που κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές

Έτος	Ποσό της ενίσχυσης σε ευρώ	Συνολικές επιβαρύνσεις	Ποσοστό κάλυψης των επιβαρύνσεων
1994	304 900	683 788	44,59 %
1995	304 900	697 177	43,73 %
1996	304 900	624 206	48,85 %
1997	243 920	680 023	35,87 %
1998	182 940	664 783	22,63 %
1999	121 960	635 577	19,19 %
2000	60 980	572 670	10,65 %
2001	38 110	509 048	7,49 %
2002	0	0	0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Η διαδικασία εξυπηρέτησης των παραγγελιών

από τις παρατηρήσεις της SIDE

Νέος πελάτης

α) Αποστολή στον αγοραστή φακέλου ο οποίος περιλαμβάνει:

— τους γενικούς όρους πωλήσεων (ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομική επιστολή)

— την αίτηση ανοίγματος λογαριασμού (με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομική επιστολή)

β) Μετά την παραλαβή της αίτησης ανοίγματος λογαριασμού, επαλήθευση της φερεγγυότητας του πελάτη μέσω της COFACE.

γ) Όταν δεν τίθεται πρόβλημα για το άνοιγμα λογαριασμού: ανοίγει ο λογαριασμός του πελάτη

δ) Όταν τίθεται πρόβλημα ανοίγματος: ο πελάτης είναι δυνατόν να εξυπηρετηθεί μόνο «proforma», δηλαδή μετά την καταβολή ενός ποσού).

Πελάτης κάτοχος λογαριασμού

α) Στοιχεία του πελάτη (κυρίως χάρη στον αριθμό λογαριασμού του)

Καταχώρηση του παραγγελόμενου προϊόντος (έρευνα μεταξύ 640 000 τίτλων, στους οποίους περιλαμβάνονται τα βιβλία, ηχητικές κασέτες, ηχητικά CD και CD Rom

Καταχώρηση· με τον εντοπισμό του αντικειμένου, καταχώρηση της ποσότητας, της ημερομηνίας παραγγελίας, των στοιχείων αναφοράς του πελάτη, επικύρωση της εγγραφής.

— Εάν πρέπει να καταχωρηθούν και άλλες σειρές παραγγελιών επαναλαμβάνεται η πράξη.

— Είναι δυνατό να αλλάξει ο τρόπος αποστολής των παραγγελιών, ανάλογα με την επιθυμία του πελάτη.

β) Το παραγγελθέν έργο δεν περιλαμβάνεται στη βάση δεδομένων.

— Χειρόγραφη καταχώρηση του προϊόντος

Αναγράφονται ο τίτλος, το όνομα του συγγραφέα, το ISBN, ο εκδότης, ο προμηθευτής.

γ) Κάθε παραγγελία ενός βιβλίου συνεπάγεται αυτόματα παραγγελία «προμηθευτή».

δ) Με τη βοήθεια ειδικού λογισμικού μεταβιβάζονται αυτομάτως οι παραγγελίες στους εξοπλισμένους και καταχωρημένους προμηθευτές.

ε) Τα δελτία παραγγελίας τυπώνονται αυτομάτως και διαβιβάζονται με τηλεομοιοτυπία, με ταχυδρομική αποστολή ή με προσωπική επίδοση στους σχετικούς προμηθευτές.

Παραλαβή των εμπορευμάτων

α) Παράδοση των εμπορευμάτων — με ταχυδρομική αποστολή ή με προσωπική επίδοση

β) Επαλήθευση της αντιστοιχίας των τιμολογίων ή των δελτίων παράδοσης με τα δέματα

γ) Καταχώρηση στο λογισμικό παραλαβής των εμπορευμάτων που επιτρέπει τον προσδιορισμό του αντικειμένου και τον παραλήπτη του

δ) Τα ενδεχόμενα παράπονα διαβιβάζονται αυτομάτως στους προμηθευτές

ε) Μέσω υπολογιστή τυπώνεται, για κάθε ενδιαφερόμενο πελάτη, ο κατάλογος των βιβλίων που έχουν παραληφθεί για λογαριασμό του και «ο αριθμός της θυρίδας του»

στ) Όταν η παραγγελία ολοκληρωθεί και αποφασιστεί η αποστολή των βιβλίων σε ένα πελάτη, πραγματοποιείται η συσκευασία του δέματος για αποστολή. Αναγράφεται το βάρος και το κόστος μεταφοράς, ενδεχομένως.

Τιμολόγηση και αποστολή

α) Εκδίδονται αυτομάτως τα τιμολόγια, όπως και το δελτίο αποστολής. Η αποστολή πραγματοποιείται με τον τρόπο που επιθυμεί ο πελάτης. Η έκδοση τιμολογίων πραγματοποιείται με αυτοματοποιημένο τρόπο. Τα τιμολόγια αποστέλλονται ταχυδρομικώς στους πελάτες.

β) Οι καταστάσεις εκδίδονται στο τέλος κάθε μηνός και στη συνέχεια εισπράττονται οι πληρωμές σε συνάρτηση με τις προθεσμίες για κάθε πελάτη. Έτσι, θεωρείται ότι οι σχετικοί πελάτες έχουν εξοφλήσει το λογαριασμό τους.

γ) Τρόπος πληρωμής: πιστωτική κάρτα. Τα σημαντικότερα ποσά εξοφλούνται με τραπεζική κατάθεση ή με επιταγή, ορισμένες φορές και με πιστωτική επιστολή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Επαλήθευση των στοιχείων της αναλυτικής λογιστικής της CELF

βάσει των πληροφοριών που κοινοποίησαν οι γαλλικές αρχές

Αριθμητικά στοιχεία σε φράγκα και σε ευρώ

	FRF	Ευρώ
Κόστος αγοράς βιβλίων	**2 068**	**315**
- αγορά	2 026	308
- έξοδα μεταφοράς και ταχυμεταφοράς	42 282	6
Δαπάνες προσωπικού	**1 670 963**	**254 737**
- Άμεση χειρωνακτική παραλαβή (των βιβλίων)	217 641	33 179
- Άμεση χειρωνακτική συσκευασία	53 409	8 142
- Εμπορική υπηρεσία — άμεση χειρωνακτική εργασία		
- Ζώνη 1	149 770	22 832
- Ζώνη 2	157 627	24 030
- Ζώνη 3	49 390	7 529
- Μισθοί γενικών υπηρεσιών	1 022 285	155 846
- Μισθοί προσωπικού μάρκετινγκ	20 841	3 177
Γενικά έξοδα	**518 926**	**79 110**
- αναλώσιμα υλικά συσκευασίας	14 770	2 252
- διοικητική προμήθεια	183 784	28 018
- μεταφορικά έξοδα	148 056	22 571
- προμήθεια επί των πωλήσεων	36 540	5 570
- τηλεφωνικά έξοδα	29 103	4 437
- έξοδα είσπραξης	26 294	4 008
- ασφάλιση πιστώσεων	20 929	3 191
- αποσβέσεις ενσώματων παγίων	20 609	3 142
- άλλα	38 841	5 921
Μεμονωμένα έμμεσα πάγια έξοδα	**188 524**	**28 740**
- φόρος επιτηδεύματος	14 064	2 044
- προβλέψεις	51 890	7 911
- εξωτερικές υπηρεσίες	66 828	10 188
- έκτακτα έξοδα	46 733	7 124
- διάφορα	9 009	1 373
Συνολικό κόστος	4 446 706	677 896

Εφαρμοσθείσα ισοτιμία: 1 ευρώ = 6,55957 FRF

Παρατηρήσεις και επεξηγήσεις

(1) *Κόστος αγοράς και μεταφοράς (περιλαμβανομένου του κόστους προσωπικής επίδοσης)*: Το κόστος αυτό υπολογίστηκε αφού ελήφθη υπόψη το συνολικό κόστος των δραστηριοτήτων αυτών σε συνάρτηση με τον αριθμό βιβλίων, δηλαδή 38 795 874 FRF (5 914 393 ευρώ). Το ποσό αυτό διαιρείται δια του αριθμού βιβλίων για να ληφθεί το κατά μονάδα κόστος ανά βιβλίο. Ο συνολικός αριθμός βιβλίων που πωλήθηκαν από την CELF το 1994 ήταν 467 673. Κατά συνέπεια, το κατά μονάδα κόστος ανά βιβλίο ήταν 82,95 FRF (12,65 ευρώ). Για να προσδιοριστεί ποιο ήταν το κόστος αγοράς και το κόστος μεταφοράς που αντιστοιχεί στις μικρές παραγγελίες, πολλαπλασιάζεται το κατά μονάδα κόστος ανά βιβλίο με τον αριθμό των βιβλίων των μικρών παραγγελιών, και το αποτέλεσμα είναι 2 068 293 FRF (315 309 ευρώ) για τις μικρές παραγγελίες.

(2) *Δαπάνες προσωπικού*: Για το στοιχείο αυτό εφαρμόστηκε ένας συντελεστής 3 (βάσει του αριθμού βιβλίων) εφόσον η παραλαβή των «μικρών παραγγελιών» δημιουργεί δυσκολίες λόγω της ιδιαιτερότητάς τους. Η παραλαβή έργων προερχόμενων από μεγάλους εκδοτικούς οίκους ή διανομείς είναι αυτοματοποιημένη χάρη στον κωδικό EAN που επιτρέπει την αναγνώριση του έργου με οπτική ανάγνωση. Αντιθέτως, συχνά βιβλία που εκδίδονται από μικρούς εκδοτικούς οίκους δεν περιλαμβάνουν γραμμικό υδατογράφημα, γεγονός που απαιτεί χειρωνακτική αναγνώριση.

Εξάλλου, οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι εξυπηρετούσαν τους πελάτες στο Παρίσι με συμμετοχή στα έξοδα μεταφοράς που καθορίζονται σε διεπαγγελματική βάση, τα οποία ήταν 0,75 FRF/kg, ενώ η τιμή που καταβάλλεται στους υπαλλήλους παράδοσης είναι 6,5 FRF/kg για τα πακέτα τα οποία χρησιμοποιούνται για βιβλία που προέρχονται από μικρούς διανομείς. Επειδή η τιμολόγηση στα βιβλιοπωλεία του εξωτερικού πραγματοποιείται κατ' αποκοπή, αυτή η πηγή εφοδιασμού συνεπαγόταν μείωση των περιθωρίων.

Η εφαρμογή ενός συντελεστή 3 για τις μικρές παραγγελίες επιτρέπει, συνεπώς, να ενσωματωθεί στην αναλυτική λογιστική η ακριβής επιβάρυνση της εξυπηρέτησής τους.

(3) *Συσκευασία*: Η χειρωνακτική εργασία υπολογίστηκε βάσει του αριθμού βιβλίων.

(4) *Εμπορική υπηρεσία*: Το κόστος της χειρωνακτικής εργασίας υπολογίστηκε με την εφαρμογή ενός συντελεστή 3, διότι οι μικρές παραγγελίες απαιτούν επαχθέστερη επεξεργασία στο επίπεδο της διαχείρισης των πωλήσεων. Οι διαφορές ως προς την επεξεργασία επιτρέπουν να εγγραφεί στην αναλυτική λογιστική η ακριβής επιβάρυνση της επεξεργασίας τους.

Πρόσθετες εξηγήσεις αναφορικά με την κωδικοποίηση της παραγγελίας: Σε περίπτωση που υπάρχουν δυσκολίες κωδικοποίησης των παραγγελιών, απαιτούνται πρόσθετες εργασίες. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι εργασίες αυτές πρέπει να εκτελούνται ανεξάρτητα από το ποσό της παραγγελίας.

Επιπλέον, η καταχώρηση της παραγγελίας συνοδεύεται με εκ των προτέρων έρευνες: ISBN, κατάλογος εκδοτών, διάφορες τράπεζες δεδομένων, επαλήθευση της διαθεσιμότητας (ή μη) του έργου, επικύρωση της αντιστοιχίας παραγγελίας/εκδότη. Σε περίπτωση δυσκολιών που συνδέονται με την ποιότητα του δελτίου παραγγελίας, ιδίως κατά την ταυτοποίηση της παραγγελίας, ανακύπτουν πρόσθετα έξοδα, συχνά οι δυσκολίες αυτές προκύπτουν με τις μικρές παραγγελίες. Τα μεγάλα βιβλιοπωλεία, τα οποία πραγματοποιούν μεγάλο κύκλο εργασιών με τη CELF είναι κατά κανόνα μεγάλες επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν αποδοτικά μέσα που τους επιτρέπουν να εξορθολογίζουν τη διαχείρισή τους, και ιδίως να διαβιβάζουν τυποποιημένες παραγγελίες, δηλαδή που περιέχουν σαφείς αναφορές ταυτοποίησης. Το πελατολόγιο της CELF περιλαμβάνει πάρα πολλά μικρά βιβλιοπωλεία ο όγκος της δραστηριότητας των οποίων δεν τους επιτρέπει να χρησιμοποιούν τα σύγχρονα μέσα του διεθνούς εμπορίου. Έτσι, σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δύσκολη η κωδικοποίηση των παραγγελιών που προέρχονται από παρόμοιες επιχειρήσεις και οι παραγγελίες περιέχουν μόνο ορισμένα από τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την εκτέλεσή τους, γεγονός που συνεπάγεται πρόσθετη εργασία και κατ' επέκταση πρόσθετο κόστος.

(5) *Μισθοί γενικών υπηρεσιών*: (διοίκηση, πληροφορική, σταθερά έξοδα, λογιστική, μάρκετινγκ, διαχείριση) το κόστος καταλογίζεται σε συνάρτηση με τον αριθμό των βιβλίων, εκτός της λογιστικής σε συνάρτηση με τον αριθμό τιμολογίου.

(6) *Γενικά έξοδα: αναλώσιμα υλικά συσκευασίας, μεταφορικά έξοδα επί των πωλήσεων και αποσβέσεις ενσώματων παγίων*: Το κόστος υπολογίζεται ανά βιβλίο.

(7) *Γενικά έξοδα: διοικητική προμήθεια*: Το κόστος υπολογίζεται βάσει του αριθμού τιμολογίων.

(8) *Γενικά έξοδα: προμήθεια επί των πωλήσεων και ασφάλειες:* Το κόστος υπολογίζεται σε συνάρτηση με τον κύκλο εργασιών.

(9) *Γενικά έξοδα: τηλεφωνικά, φαξ και έξοδα είσπραξης*: εφαρμόστηκε συντελεστής 2,5 διότι τα τηλεφωνικά έξοδα ποικίλουν σε συνάρτηση με τα πολλαπλά τιμολόγια ιδίως, με τις απαντήσεις των πελατών και την αναζήτηση εκδοτών. Τα έξοδα αυτά αφορούν διάφορες πράξεις στις οποίες περιλαμβάνονται η παραλαβή του δελτίου παραγγελίας του βιβλιοπώλη, η κωδικοποίηση της παραγγελίας, η καταχώρηση της παραγγελίας και η λογιστική που έχει ως αποστολή την καταχώριση του συνόλου των ταμειακών ροών σχετικά με τις περιγραφόμενες πράξεις.

(10) *Φόροι επιτηδεύματος και κονδύλια για προβλέψεις*: Έξοδα που υπολογίζονται σε συνάρτηση με τον κύκλο εργασιών. *Εξωτερικές υπηρεσίες* (παραδείγματος χάρη τα μισθώματα, έξοδα ταξιδιών και μετακίνησης, διαφημιστικές δαπάνες κ.λπ.) και έκτακτες επιβαρύνσεις: τα έξοδα αυτά υπολογίζονται σε συνάρτηση με τον αριθμό βιβλίων.